

ИНФОРМАТОР ЗА СТРАНЦИ

СОДРЖИНА

Податоци за контакт	3
Закон за странци и подзаконски прописи.....	4
Патни исправи на странци.....	5
Издавање визи.....	6
Гранична контрола	7
Услови за влез	8
Слобода на движење на странци.....	9
Пријава на престојувалиште и живеалиште.....	9
Краткорочен престој.....	10
Привремен престој	10
Постојан престој.....	12
Враќање на странци.....	14
Кривични дела и прекршоци	16

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Министерство за внатрешни работи
Биро за јавна безбедност
Оддел за гранични работи и миграции
Единица за странци и реадмисија

Уредници:

Маринко Кочовски, Помошник Директор во Одделот за гранични работи и миграции
м-р Снежана Трајановска, Началник на Единицата за странци и реадмисија

Оваа брошура е изработена со поддршка на ИОМ и е достапна на англиски и албански јазик.

Различните јазични верзии може да се најдат на:

<https://mvr.gov.mk/page/vidovi-uslugi>

Јуни 2019

ИНФОРМАТОР ЗА СТРАНЦИ

За прашањата на странци во поглед на влез, излез, престој и враќање на странци со незаконски престој во Република Северна Македонија, во Министерството за внатрешни работи (МВР) надлежен е Одделот за гранични работи и миграции, ул.Димче Мирчев бр.9, 1000 Скопје и инспекторатите за странци и реадмисија и граничните премини во состав на четирите регионални центри за гранични работи. Во Скопје, надлежен е Отсек за странци и реадмисија во Одделението за прекуграничен криминал, миграции, странци и реадмисија – Регионален центар за гранични работи „Север“, бул.Гоце Делчев 66 (зграда на МРТВ, 9 кат).

Важечките законски и подзаконски прописи од оваа област, може да се најдат на веб-страницата на Министерството за внатрешни работи, во делот - Легислатива: www.mvr.gov.mk Информациите за Визен режим меѓу С.Македонија и други држави може да се најдат на веб-страницата на Министерството за надворешни работи, во делот – Конзуларни услуги – за странски државјани: www.mfa.gov.mk

Со цел благовремено информирање за измените и дополнувањата на важечките прописи во оваа област, важно е да се следат информациите на наведените веб-страни, особено пред планираните патувања или престој во С.Македонија и доколку е потребно, да се комуницира со оддел надлежен за односи со јавноста, на следните адреси:

e-mail: kontakt@moi.gov.mk или mvrjavnost@gmail.com

Странец е лице кое не е државјанин на С.Македонија или е лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон, не го смета за свој државјанин.

Со **Законот за странци** (Сл.весник на РМ, бр.97 од 28.05.2018г.) кој е во примена од 05.06.2019 година, се уредуваат условите за влез, излез, напуштање, престој, враќање на странци со незаконски престој, како и правата и должностите на странците во С.Македонија. Одредбите од овој закон се однесуваат на сите странци, освен на странци кои: бараат меѓународна заштита во С.Македонија согласно посебен закон, освен ако со овој закон не е поинаку определено или кои според меѓународното право уживаат привилегии и имунитети, доколку примената на овој закон е во спротивност со преземените меѓународни обврски и начелото на реципроцитет.

Странците за време на нивниот законски престој во државата ги имаат истите права и обврски како и државјаните на С.Македонија, освен ако поинаку не е определено со закон. За време на престојот во државата, странците се должни да се придржуваат кон Уставот, законите, другите прописи и актите на органите на државната власт, како и во согласност со обврските утврдени со ратификуваните меѓународни договори на С.Македонија.

Подзаконски прописи

Во **Правилникот за странци** подетално се разработени начините и постапките за одобрување и одбивање на влез, одобрување и продолжување на привремен престој, одобрување на постојан престој, откажување и одземање на престој, враќање, протерување и отстранување на странец, како и пријавување и одјавување на живеалиште и престојувалиште на странец. Тука се содржани и обрасците за различни видови решенија, барања и потврди.

Со **Правилникот за визи** уреден е начинот на издавање на визи за странци, поништување, отповикување на визи, продолжување, како и скратување на нивната важност, формата и содржината на образецот за визи, како и на образецот за поднесување на барање за издавање на виза, начинот на водење на евиденцијата за поднесени барања за издавање на визи, издадени, поништени и отповикани визи, како и начинот на користење на евиденциите и начинот на постапување и дистрибуирање на обрасците за визи.

Правилникот за патни и други исправи за странец, подетално го уредува начинот на пријавување на исчезнати, изгубени, украдени или на друг начин отуѓени патни и други исправи на странци, обрасци на патни и други исправи за странци, образец на барањето за нивно издавање, начинот на водење евиденција и користење на податоците од евиденцијата за издадени патни и други исправи на странци.

Правилникот за куќен ред на Прифатниот центар за странци го пропишува начинот на прифаќање, прием и сместување на странци, права и обврски на странци додека престојуваат во Центарот.

Патни исправи на странци

Патни исправи на странци се:

- Странски патни исправи и
- Патни исправи за странци.

Под странска патна исправа се подразбираат следните документи:

- пасош или друг патен документ издадени согласно со меѓународните стандарди од држави и меѓународни организации кои се признати и прифатени од страна на С.Македонија,
- пасош или други патен документ кои иако се издадени од држави или меѓународни организации кои не се признаени од страна на Владата на С.Македонија, гарантираат враќање на странецот и кои со акт на Владата се утврдени како патни исправи кои овозможуваат влез и престој во државата,
- патна исправа за признаен бегалец, издадена согласно со Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година и
- патна исправа за лица без државјанство, издадена согласно со Конвенцијата за лица без државјанство од 1954 година.

Патна исправа за странец е исправа која ја издава надлежен орган на С.Македонија на странец кој законски престојува во државата.

Под патна исправа за странец се подразбира:

- пасош за странец,
- патен лист за странец,
- патна исправа за лице без државјанство, согласно со Конвенцијата за статус на лицата без државјанство од 1954 година и
- патна исправа за признаен бегалец, согласно со Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година, утврдена со закон.

Издавање визи

Странецот кој има намера да транзитира преку меѓународната аеродромска зона (виза А), да влезе и краткорочно (не подолго од 90 дена во период од 180 дена) да престојува во државата (виза Ц) или да влезе со цел регулирање привремен престој (виза Д), должен е претходно да обезбеди виза.

Барањето за издавање виза се поднесува лично или од страна на ополномоштено правно или физичко лице, во надлежно дипломатско-конзуларно претставништво (или преку надворешни даватели на услуги за визи или трговски посредници), не порано од 6 месеци и не подоцна од 15 дена пред планираното патување. За малолетно лице, барањето го поднесува родителот или старателот. За лицата вклучени во патна исправа, се поднесуваат посебни барања за издавање виза.

Визата се издава по поднесено барање, кое е придружено со потребни документи, зависно од видот и целите на престојот. Визите А и Ц може да се издадат за повеќе влегувања, ако странецот ја докаже потребата или ја оправда намерата за редовно или често патување во С.Македонија.

Визите од видот А и Ц се издаваат во рок од 15 календарски дена, од денот на комплетно поднесување на барањето, со можност тој рок да биде продолжен до 30 дена (во случај на потреба од дополнително разгледување на барањето), односно до 60 дена (кога во посебни случаи е потребно доставување дополнителни документи). Во случај на визата Д, истата се издава во рок од 3 дена од денот на доставување на решението за одобрен привремен престој. Решението го издава МВР и по службена должност го доставува до надлежното дипломатско-конзуларно претставништво.

Доколку странската патна исправа не е признаена од страна на С.Македонија, визата се издава на посебен образец.

По исклучок, визата Ц може да се издаде на граничен премин, но, само врз основа на хуманитарни причини, доколку тоа е од национален интерес на државата или ако тоа е предвидено со ратификуван меѓународен договор. Во овој случај, визата се издава за едно влегување, со право на престој до 15 дена. Доколку визата не може да се внесе во странската патна исправа, истата се издава на посебен образец.

Барањето за издавање виза се одбива доколку барателот го повлече барањето или доколку не исполнува некој од условите за издавање виза. Барањето се одбива со решение, а странецот има право на жалба. Жалбата се поднесува во писмена форма, на македонски јазик, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што се наплаќа административна такса одредена со Законот за административни такси. Жалбата не го одлага извршувањето на решението, а Државната комисија

е должна да одговори на жалбата во рок од 15 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Важно! Поседувањето виза не му гарантира право на влез на странецот, бидејќи при влез во државата се оценува исполнетост на сите услови за влез.

Гранична контрола

Начинот на вршење гранична контрола е уреден со Законот за гранична контрола.

Лицето кое има намера да ја премине државната граница, должно е да даде валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, да овозможи да се извршат граничните проверки и не смее да го напушти подрачјето на граничниот премин додека не се извршат потребните формалности вклучувајќи ги и проверките на превозните средства и предметите што ги поседува. Лицето е должно на барање на полицискиот службеник да даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница и да постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги врши граничните проверки.

Полицискиот службеник при извршувањето на граничните проверки на лица е овластен:

- да побара валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница,
- да го утврди идентитетот на лицето кое има намера да ја премине државната граница,
- да провери дали се исполнети условите за влез и излез од државата,
- да даде упатства и наредби со цел за непречено и брзо одвивање на граничните проверки,
- доколку постојат индиции, односно основи за сомневање за сторено кривично дело или прекршок, да изврши детални гранични проверки што подразбира и преглед или претрес на лицето, предметите и превозното средство што истото ги поседува,
- да ја провери валидноста на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница,
- да изврши проверка на отпечатоци од прсти и дланки и други биометриски податоци во соодветните евиденции,
- да изврши проверка во евиденции и електронски бази на податоци за лица, предмети и превозни средства и
- да го задржи лицето за време неопходно потребно за извршување на граничните проверки, но, не подолго од 24 часа.

Услови за влез

Странец кој има намера краткорочно да престојува во државата, во траење не подолго од 90 дена во период од 180 дена, а кој период му претходи на секој ден на престојот, ќе влезе во државата, доколку:

- поседува валидна патна исправа или друг документ пропишан за преминување на државна граница. Патната исправа треба да биде важечка најмалку три месеци по планираниот датум на заминување на странецот и да е издадена во претходните 10 години.
- поседува валидна виза, доколку е потребна согласно Визен режим на С. Македонија, освен доколку поседува важечка дозвола за престој;
- ги оправда целта и условите на планираниот престој и има средства за издржување, како за време на траењето на планираниот престој, така и за враќање во неговата матична држава или транзитирање во друга држава која сигурно ќе го прифати или е во можност таквите средства законски да ги обезбеди;
- не е лице за кое во националниот систем е издадено предупредување за забрана за влез и
- не претставува закана за јавниот поредок, националната безбедност, јавното здравје или за меѓународните односи на С. Македонија.

За датум на влез се смета првиот ден на престој на територијата на С. Македонија, а за датум на излез се смета последниот ден на престојот.

По исклучок, влез може да се одобри и во случај кога се издава виза на граничен премин, од хуманитарни причини, поради национален интерес или исполнување на меѓународните обврски на државата, доколку поседува дипломатска, службена, конзуларна или специјална лична карта, како и државјани на одредени држави за кои е донесена одлука на Владата на С. Македонија. Согласно Законот, овие категории лица се ослободени од исполнување на некои од основните услови за влез.

Одбивање на влез

На странец кој не ги исполнува условите за влез, истиот се одбива со решение на Министерството за внатрешни работи. Странецот има право на жалба на ова решение, во рок од 8 дена од денот на приемот. Жалбата се поднесува во писмена форма, на македонски јазик, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што се наплаќа административна такса одредена со Законот за административни такси. Жалбата не го одлага извршувањето на решението, а Државната комисија е должна да одговори на жалбата во рок од 15 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Влезот не може да се одбие доколку странецот искаже намера или поднесе барање за меѓународна заштита во С.Македонија и на кого државата му го признала ова право.

Слобода на движење на странци

Странците може слободно да ја напуштат С.Македонија, освен ако не поседуваат валидна патна исправа или друг пропишан документ за преминување на државната граница или валидна виза доколку е потребна за влез во друга држава или при излез од државата употреби фалсификувана, преправена или лажна патна исправа или друг пропишан документ за преминување на државната граница или валидна виза доколку е потребна, ако против него е поведена кривична, прекршочна или судска постапка или доколку тоа го бара надлежен суд.

Странецот е должен да ја напушти државата:

- до истекот на рокот определен со визата,
- кога издадената виза е поништена,
- до истекот на рокот определен во дозволата за привремен престој,
- кога му е одземено или откажано правото на престој,
- кога е донесено решение за враќање на странецот,
- кога е протеран од државата или
- најдоцна до истекот на рокот на краткорочниот престој, доколку за влез во државата не е потребна виза.

Странецот кој има повеќе патни исправи, е должен да ја напушти државата со патната исправа со која влегол или со документ - замена што е прифатен од С.Македонија. Странецот кој е запишан во патната исправа на друго лице, влегува и ја напушта државата само со лицето во чија патна исправа е запишан.

Пријава на престојувалиште и живеалиште

Пријава на престојувалиштето (место во кое странец привремено престојува за време на неговиот краткорочен престој или за време на важењето на дозволата за привремен престој) се врши во подрачната полициска станица на чија територија престојува странецот, како и по електронски пат, преку пополнувањето на приложената апликација, на веб страната на МВР: <https://mvr.gov.mk/prijavistranci>

- Правни и физички лица кои им даваат услуги на сместување со наплата на странците, се должни да го пријават престојот на странецот во рок од 12 часа од часот на давањето на услугата. Овие субјекти имаат можност и само електронски да го пријават краткорочниот престој на странци.

- Други лица кај кои странците престојуваат се должни да го пријават престојот на странецот во рок од 48 часа од часот на доаѓањето на странецот. Овие лица може да го пријават престојувалиштето на странци и по електронски пат, но, тие сепак ќе мора во наведениот рок да ги пријават странците и во полициска станица каде што се води евиденцијата за ваквиот вид престојување, и каде што ќе добијат соодветна заверена потврда за пријавениот престој.
- Странецот кој не ги користи услугите за сместување на правни, физички и други лица, должен е самиот да го пријави своето престојувалиште (како и промена на адресата во местото на престојувалиште), во рок од 48 часа од часот на преминување на државната граница (односно од промената на адресата во местото на престојувалиште).

Странецот во С.Македонија може да престојува во рамки на:

- Краткорочен престој,
- Привремен престој и
- Постојан престој.

Краткорочен престој е престој со или без виза, во период од најмногу 90 дена во кој било период од 180 дена, кои претходат на секој ден престој во С.Македонија.

На странец му се откажува краткорочниот престој, ако:

- остане без средства за издржување и сместување или транзит во трета држава во која сигурно ќе биде прифатен, а издржувањето и сместувањето за време на престојот во државата, а не му е обезбедено на друг законски начин,
- не ги намирил доспеаните финансиските обврски во С.Македонија и
- претставува опасност за јавниот ред и поредок, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија.

За откажување на краткорочниот престој одлучува Министерството за внатрешни работи, со решение во кое се определува рок за доброволно враќање, како и времето во кое на странецот му е забранет влез во земјата. Странецот има право, против ова решение да поведе управен спор пред надлежен суд, но, тоа не го одглаго извршувањето на донесеното решение.

Привремен престој е дозвола за престој која му се издава на странец кој има намера да престојува во државата подолго од 90 дена, врз основа на следните основи: работа (вработување, сезонско вработување и упатување на работник), школување или студирање, учество во програми на меѓународна размена на ученици или студенти, специјализација, стручно совршување или практично оспособување, волонтирање, научно-истражувачка дејност, лекување, сместување или згрижување во установи за стари лица, семејно обединување или хуманитарни причини, како и на странец кој е член на потесното семејство на државјанин на С.Македонија, странец кој по потекло е од С.Македонија, дете на странец родено во С.Македонија или на странец резидент на држава членка на ЕУ или на ОЕЦД,

кој поседува недвижен имот во С.Македонија, во износ од најмалку 40.000 евра, како и на странец – жртва на трговија со луѓе.

Барањето за одобрување привремен престој се поднесува во дипломатско-конзуларните претставништва на С.Македонија, преку надворешните даватели на услуги, трговски посредници или во МВР. Со барањето се дава на увид патната исправа на странецот и се приложуваат потребните докази за одделни видови привремен престој. Странецот треба да има потребни средства за издржување за време на престојот, обезбедено сместување, здравствено осигурување, потврда за неосудуваност и потврда дека не се води кривична постапка против него. Надлежниот орган кој одлучува по поднесеното барање, може да побара странецот лично да се јави на разговор.

По барање за одобрување привремен престој одлучува МВР, со решение, кое се донесува во рок од 30 работни дена, односно 60 работни дена во случај кога барањето е поднесено преку ДКП, надворешни даватели на услуги или трговски посредници. Доколку е потребно дополнително разгледување на барањето, овие рокови може да се продолжат за најмногу 30 работни дена.

При одлучувањето, се има предвид најдобар интерес на децата.

Во случај на одбивање на барањето за одобрување привремен престој, во решението се наведуваат причините за таквата одлука. Странецот има право на жалба против решението. Жалбата се поднесува во рок од 8 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што Државната комисија е должна да одговори на жалбата во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

По издавањето на решението за одобрување привремен престој, МВР му издава на странецот дозвола за привремен престој.

Дозволата за одобрување привремен престој се издава со рок на важење во зависност од целта и околностите за секој вид престој. Вообичаено, тој период изнесува до една година.

Привремениот престој може да се продолжува за време што е потребно за исполнување на целта на престојот, при што секое продолжување може да изнесува најдолго до една година. Привремениот престој нема да се продолжи доколку се утврди дека странецот неоправдано престојувал надвор од државата, подолго од една четвртина од периодот за кој му е одобрен престојот. МВР одлучува по барањето за продолжување на престојот, во рок од 30 работни дена. Странецот има право на жалба против решението во рок од 8 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што Државната комисија е должна да

одговори на жалбата во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Странецот кој во рамки на предвидениот рок (не порано од 30 дена пред или најдоцна 15 дена по истекот на привремениот престој) поднел барање за продолжување на престојот, може, до донесување на конечната одлука, да остане во државата, за што МВР му издава посебна потврда.

Привремен престој на странец престанува во следните случаи:

- ако е протеран од С.Македонија,
- ако му е изречена забрана за влез во С.Македонија,
- ако му е одземено правото на привремен престој,
- со истекот на рокот за кој му е одобрен привремен престој во Република Македонија, а странецот во определениот рок не поднесе барање за продолжување на дозволата за привремен престој,
- ако странецот се откаже од привремениот престој и тоа од денот на поднесената изјава за откажување од привремениот престој или
- кога ќе се стекне со државјанство на С.Македонија.

Постојан престој се одобрува на странци кои најмалку 5 години, непрекинато престојуваат на територијата на С.Македонија, врз основа на одобрен привремен престој по следните основи:

- вработување,
- семејно обединување како член на потесно семејство на странец кој во С.Македонија му е одобрен привремен престој по основ на: работа и кој е по потекло од С.Македонија,
- член на потесно семејство на државјанин на С.Македонија,
- статус на меѓународна заштита.

Во Законот за странци е попрецизно определено кои лица спаѓаат во категорија на членови на потесно семејство, како за странци, така и за наши државјани.

Лицата кои со влегување во сила на овој закон се сметаат за странци, а кои до 8 септември 1991 година биле државјани на СФРЈ и имале законски престој на територијата на СРМ, а по овој датум година продолжиле да престојуваат во државата, како и нивните деца кои се на возраст над пет години, ќе се стекнат со право на постојан престој, ако во рок од три години поднесат барање за одобрување постојан престој.

Тоа значи дека следните основи на претходно одобрен привремениот престој не можат да бидат предуслов за одобрување на постојаниот престој:

- работа на сезонски работници, дневни мигранти, преместени работници или работници испратени од обезбедувачи на услуги за целите на прекуграничното обезбедување на услуги,
- школување или студирање, учество во програми на меѓународна размена на ученици или студенти,
- специјализација, стручно усовршување или практично оспособување,
- волонтерство,
- научно истражување,
- сопственост на стан, станбена зграда и куќа на територијата на С.Македонија,
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во С.Македонија заради научно истражување,
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во С.Македонија заради волонтерство,
- сместување или згрижување во установи за стари лица,
- лекување и
- хуманитарни причини.

Постојан престој нема да се одобри и на странци кои:

- поднеле барање и чекаат одлука за одобрение или имаат одобрение за престој врз основа на привремена заштита;
- поднеле барање за меѓународна заштита, но, не е донесена конечна одлука,
- имаат законски статус регулиран со Виенската конвенција за дипломатски односи од 1961 година, Виенската конвенција за конзуларни односи од 1963 година или Виенската конвенција за претставување на државите во нивните односи со меѓународните организации од универзален карактер.

Ако со друг закон поинаку не е определено, странецот кој има одобрен постојан престој, има исти права како и државјанинот на С.Македонија и тоа:

- престој во државата без временско ограничување,
- пристап до вработување или вршење на самостојна дејност,
- образование и професионална обука, вклучувајќи и студирање,
- признание на професионални дипломи, сертификати и други квалификации,
- социјална заштита и социјална помош,
- даночни бенефиции,
- пристап кон стоки и услуги и набавки на стоки и услуги достапни за јавноста,
- слобода на здружување и членување во одредена организација на работници или работодавачи или организации чии членови се вклучени врз основа на одредени занимања и
- слободен пристап на целата територија на државата, освен на подрачја на кои движењето е забрането или ограничено заради заштита на безбедноста или одбраната.

Дозволата за одобрување привремен или постојан престој се издава во форма на посебен (пластифициран) документ, кој ги содржи сите потребни податоци за странецот и одобриот од престој. Рок на важење на дозволата за престој зависи од времетраење на привремениот престој, а во случај на постојан престој, истата се издава со определен рок во зависност од возраста на странецот. Странецот е должен дозволата да ја носи со себе и во рок од 15 дена да поднесе барање за замена во случај на оштетување или дотраеност, промена на лично име или истекување на важноста на дозволата. Странецот е должен да ја врати дозволата во случај на престанок на престојот.

Враќање на странци

Во случај на откажување или одземање на престојот на странецот, незаконски престој или протерување од државата, МВР одлучува за враќање на странецот. По барање на странецот, за решението за враќање се обезбедува превод на јазик кој се смета дека странецот го разбира или може да го разбере, освен во случај кога странецот незаконски ја преминал државната граница надвор од местото, времето или начинот определени за преминување на државната граница или е фатен непосредно по незаконското преминување на државната граница.

Враќање на странецот се врши во согласност со „принципот на невраќање“¹, најдобриот интерес на малолетното дете и потребите на другите ранливи лица и жртви на трговија со луѓе, животот во семејството и здравствената состојба на странецот. Со решението за враќање во случај на незаконски престој на странецот, се определува рок на доброволно враќање (меѓу 7 и 30 дена) во кој странецот е должен да ја напушти територијата на државата и дека доколку не постапи соодветно во овој рок, истиот ќе се отстрани од државата. Против ова решение, странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд, но, тоа не го одлага извршувањето на решението за враќање. Постапката пред надлежниот суд е итна.

Странец може да биде протеран од државата во следните случаи:

- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку една година,
- претставува сериозна опасност за јавниот ред и поредок, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија,
- постојат сериозни причини да се смета дека сторил тешки кривични дела, а особено кривични дела поврзани со производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори или постојат цврсти докази за неговата намера да изврши такви кривични дела во С.Македонија,

1. „Non-refoulement“ – забрана за враќање на лица во земји во кои постои реален ризик дека тие ќе бидат подложени на прогон, тортура, нечовечно или деградирачко однесување или на било кој друг вид на кршење на човекови права.

- конечно е одбиен во постапката по поднесено барање за остварување право на меѓународна заштита, по престанување, поништување или укинување на правото на азил, не ја напуштил територијата на државата во определен рок,
- престојува во спротивност со наведената цел и околностите на престојот,
- претставува опасност за јавното здравје или
- повеќе пати извршил повреда или потешко ги повредил одредбите од овој закон.

Странец кој има одобрен постојан престој и странец кој е брачен другар на државјанин на С.Македонија и кој престојува во државата врз основа на дозвола за привремен престој, може да биде протеран само, ако:

- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку три години и
- претставува сериозна опасност за јавниот ред, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија.

Странецот нема да се протера ако сериозноста на стореното дело и врските со државата укажуваат дека протерувањето ќе има несразмерно тешки последици за него или за член на неговото потесно семејство кое законски престојува во државата.

Протерувањето се врши со решение донесено од МВР, против кое странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд, што не го одлага извршувањето на решението за протерување.

На странец кој не ја напуштил државата во периодот на доброволно враќање, може да му биде определен временски период во кој не може да влезе во С.Македонија. Овој период не може да биде подолг од пет години.

Странецот кој не ја напуштил државата во периодот на доброволно враќање или кога не е определено доброволно враќање, се отстранува од територијата на С.Македонија. Странец на кој му е изречена казна или прекршочна санкција протерување на странец од земјата, веднаш се отстранува од државата. Во тој случај, полициските службеници на МВР го спроведуваат до државната граница, го упатуваат преку граница, го предаваат на претставници на странската држава чиј државјанин е странецот или на претставници на странската држава од која дошол. При тоа, се имаат во предвид физичката состојба и менталниот капацитет на странецот, а во случај на пружање отпор на странецот, средства за присилба се применуваат како последно средство, на пропорционален и разумен начин, почитувајќи ги основните права, достоинството и физичкиот интегритет на странецот. Непридружувани малолетници се отстрануваат во држава во која ќе бидат предадени на член на семејството, на назначен старател или во установа за прифаќање деца.

Заради обезбедување во постапката за отстранување, странецот може да биде задржан од страна на МВР, најдолго до 24 часа и истиот веднаш се известува за причините за задржувањето и за можноста по негово барање да го информира дипломатско конзуларното

претставништво на државата чиј државјанин е, да оствари контакт со правен застапник и членови на неговото семејство. За задржувањето на непридружуван малолетник, веднаш се известува Центарот за социјална работа и дипломатско-конзуларното претставништво на државата чиј државјанин е.

Странците кои не можат веднаш да се отстранат од државата, врз основа на претходно донесено решение, се сместуваат во Прифатниот центар за странци, кој функционира во рамки на МВР и се наоѓа во Скопје. Во Прифатниот центар привремено може да се задржи и странец кој незаконски престојува во државата, а за кој не е донесена одлука за враќање, поради ризик од бегство или кога странецот ја избегнува или попречува постапката за враќање, странец за кој е донесена одлука за враќање, а кој не поседува валидна патна исправа поради што не може доброволно да ја напушти земјата, барател на меѓународна заштита, за кој е донесена одлука за ограничување на слобода на движење согласно со закон.

Во посебна просторија за малолетници се сместува и непридружуван малолетник кој од објективни причини не може веднаш да се предаде на органот на државата чиј државјанин е, почитувајќи го принципот на најдобар интерес на детето. Непридружуваните малолетни деца и семејствата со малолетни деца се задржуваат во Прифатниот центар само во краен случај и за што е можно пократок временски период. За време на сместување во Прифатниот центар, на странците им се овозможува вклучување во слободни и рекреативни активности соодветни на нивната возраст, правна, социјална, медицинска и психолошка помош, како и право на образование во образовните установи во државата.

Странецот привремено се задржува во Прифатниот центар до престанувањето на причините кои го оневозможиле неговото отстранување, но, не подолго од шест месеци. Задржувањето може да се продолжи најдолго за уште 12 месеци, ако странецот одбие да даде лични или други податоци и документи кои се потребни за негово отстранување или даде лажни податоци, доколку на друг начин го спречува или пролонгира отстранувањето или ако оправдано се очекува доставување на патни или други документи потребни за отстранување кои се побарани од надлежни органи на други држави.

Кривични дела и прекршоци

Во Законот за странци, како кривични дела се утврдени: Помагање на странец при недозволен влез и транзит и Помагање на странец при незаконски престој. За првото кривично дело пропишана е затворска казна до една година или парични казна, а за другото кривично дело предвидена е затворска казна од најмалку три години.

За непочитување на одредбите од Законот за странци, предвидени се и прекршочни санкции, како за правни, така и за физички лица и се пропишани глоби во различен износ, зависно од тежината на прекршокот.

INFORMATOR PËR TË HUAJ

PËRMBAJTJA

Informacione për kontakt	3
Ligji për të Huajt dhe Aktet Nënligjore	4
Dokumentet e udhëtimit për të huajt.....	5
Lëshimi i vizave.....	6
Kontrolli kufitar	7
Kushtet për hyrje	8
Liria e lëvizjes së të huajve	9
Paraqitja e vendqëndrimit dhe vendbanimit.....	9
Vendqëndrimi afatshkurtër	10
Vendqëndrimi i përkohshëm.....	10
Vendqëndrimi i përhershëm	12
Kthimi i të huajve.....	14
Veprat penale dhe kundërvajtjet	16

REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

Ministria e Punëve të Brendshme
Drejtoria për Siguri Publike
Departamenti për Çështje të Kufirit dhe Migracionit
Njësia për të Huajt dhe Riatdhesim

Redaktorë:

Marinko Kočovski, Ndihmës Drejtor i Departamentit për Çështje Kufitare dhe Migracion
m-r Snezhana Trajanovska, Kryeshefe e Njesisë për të Huajt dhe Riatdhesim

Kjo broshurë është në dispozicion në gjuhën angleze dhe në gjuhën maqedonase.

Versionet e ndryshme gjuhësore mund të gjenden në:

<https://mvr.gov.mk/page/vidovi-uslugi>

Korrik 2019

INFORMATOR PËR TË HUAJ

Për pyetjet e shtetasve të huaj lidhur me hyrjen, daljen, vendqëndrimin dhe kthimin e shtetasve të huaj me qëndrim të paligjshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut, është kompetente Departamenti për Çështje të Kufirit dhe Migracionit pranë Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB), rruga Dimçe Mirçev nr.9, 1000 Shkup dhe inspektoratët për të huaj dhe riatdhesim dhe vendkalimeve kufitare në kuadër të katër qendrave rajonale për çështje kufitare. Në Shkup, kompetente është Njësia për të Huaj dhe Riatdhesim pranë Seksionit për Krime Ndërkufitare, Migracion, të Huaj dhe Riatdhesim – Qendra Rajonale për Çështje Kufitare “Veri”, blvd. Goce Dellçev pn (godina e TVM, kati 9).

Aktet e zbatueshme ligjore dhe nënligjore të kësaj fushe mund të gjenden në faqen e internetit të Ministrisë së Punëve të Brendshme, në pjesën e Legjislacionit: www.mvr.gov.mk Informacionet për regjimin e vizave ndërmjet Maqedonisë së Veriut dhe shteteve tjera mund të merren në faqen e internetit të Ministrisë së Punëve të Jashtme, në pjesën e Shërbimeve Konsullore – për shtetas të huaj: www.mfa.gov.mk

Me qëllim të informimit në kohë rreth ndryshimeve dhe plotësimeve të akteve të zbatueshme në këtë fushë është me rëndësi të përcillen informacionet në veb faqet e lartpërmendura, në veçanti para planifikimit të udhëtimit ose qëndrimin në Maqedoninë e Veriut dhe në qoftë se është e nevojshme, të komunikohet me departamentin përkatës për marrëdhënie me publikun, në adresat e mëposhtme:

e-mail: kontakt@moi.gov.mk ose mvrjavnost@gmail.com

I huaj është person që nuk është shtetas i Maqedonisë së Veriut ose është person pa shtetësi, përkatësisht person të cilin asnjë shtet me ligjet e saja të zbatueshme, nuk e konsideron si shtetasin e vet.

Me **Ligjin për të Huaj** (Gazeta Zyrtare e RM, nr.97, më datë 28.05.2018.), i cili është në zbatim që më datë 05.06.2019, rregullohen kushtet për hyrje, dalje, largim, qëndrim, kthim të shtetasve të huaj me qëndrim të paligjshëm, si dhe të drejtat dhe detyrimet e të huajve në Maqedoninë e Veriut. Dispozitat e këtij ligji iu referohen të gjithë të huajve, përveç atyre që: kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare në Maqedoninë e Veriut në pajtim me një ligj të veçantë, përveç nëse me atë ligj nuk përcaktohet ndryshe ose të cilët sipas së drejtës ndërkombëtare gëzojnë privilegje dhe imunitet, në qoftë se zbatimi i këtij ligji është në kundërshtim me detyrimet e pranuar ndërkombëtare dhe parimin e reciprocitetit.

Të huajt, gjatë qëndrimit të tyre të rregullt në shtet i gëzojnë të drejtat dhe detyrimet e njëjta sikur dhe shtetasit e Maqedonisë së Veriut, përveç nëse nuk përcaktohet ndryshe me ligj. Gjatë qëndrimit në shtet, të huajt kanë për detyrim t'i përmbahen Kushtetutës, ligjeve, rregulloreve dhe akteve tjera të organeve të aparatit shtetëror dhe në pajtueshmëri me detyrimet e përcaktuara në marrëveshjet e ratifikuara ndërkombëtare të Maqedonisë së Veriut.

Aktet nënligjore

Në Rregulloren për të huaj më hollësisht janë përpunuar mënyrat dhe procedurat për miratim ose refuzim të hyrjes, miratim dhe vazhdim të qëndrimit të përkohshëm, miratim të qëndrimit të përhershëm, ndërprerjes dhe pezullimit të qëndrimit, kthimit, deportimit dhe largimit të një të huaji, si dhe lajmërim dhe çlajmërim të vendbanimit dhe vendqëndrimit të huajit. Këtu gjenden edhe formularët për llojet e ndryshme të vendimeve, kërkesave dhe vërtetimeve të ndryshme.

Me **Rregulloren për viza** është e rregulluar mënyra e dhënies së vizave për të huajt, anulimi, revokimi i vizave, vazhdimi, si dhe shkurtimi i vlefshmërisë, formës dhe përmbajtjes së formularëve për viza, si dhe formularit për dorëzim të kërkesës për dhënien e vizës, mënyra e mbajtjes së evidencës për kërkesat e dorëzuara për dhënien e vizave, vizat e lëshuara, anuluarat dhe revokuara, si dhe mënyra e shfrytëzimit të evidencës dhe mënyra për të vepruar dhe shpërndarë formularët e vizave.

Rregullorja për dokumentet e udhëtimit dhe dokumentet tjera për të huajt e rregullon më hollësisht mënyrën e paraqitjes së dokumenteve të zhdukur, të humbur, të vjedhur ose dokumente udhëtimi të tjetërsuara në mënyrë tjetër të të huajve, formularët për dokumente të udhëtimit dhe dokumente tjera për të huajt, formularit për kërkesën e lëshimit të tyre, mënyrën e mbajtjes së evidencës dhe shfrytëzimit të të dhënave nga evidenca e lëshimit të dokumenteve të udhëtimit dhe dokumenteve tjera për të huajt.

Rregullorja e Rendit Shtëpiak të Qendrës për Pranim të të Huajve e përshkruan mënyrën e pranimit, strehimit, të drejtat dhe detyrimet e të huajve gjatë qëndrimit të tyre në Qendër.

Dokumente udhëtimi për të huajt:

Dokumentet e udhëtimit për të huajt janë:

- Dokumente të huaja udhëtimi dhe
- Dokumente udhëtimi për të huajt.

Me termin Dokumente të huaja udhëtimit nënkuptohen dokumentet vijuese:

- pasaportë ose dokument tjetër udhëtimi i lëshuar në pajtueshmëri me standardet ndërkombëtare nga shtete dhe organizata ndërkombëtare, të cilat janë të njohura dhe pranuar nga Maqedonia e Veriut,
- pasaportë ose dokument tjetër udhëtimi, të cilat janë lëshuar nga shtete ose organizata ndërkombëtare që nuk janë të njohura nga Qeveria e Maqedonisë së Veriut, garantojnë kthimin e të huajt dhe të cilat me akt qeveritar janë konstatuar që janë dokumente udhëtimi që mundësojnë hyrje dhe vendqëndrim në vend,
- dokument udhëtimi për refugjatë të njohur, i lëshuar në pajtueshmëri me Konventën për Statusin e Refugjatëve në vitin 1951 dhe Protokollin për Statusin e Refugjatëve në vitin 1967 dhe
- dokument udhëtimi për persona pa shtetësi, i lëshuar në pajtueshmëri me Konventën për Persona pa Shtetësi në vitin 1954.

Dokumenti i udhëtimit për të huaj nënkupton një dokument që e lëshon një organ kompetent në Maqedoninë e Veriut një të huaj, i cili legalisht qëndron në shtet.

Me termin Dokument udhëtimi për të huaj nënkuptohet:

- pasaportë për të huaj,
- fletë-udhëtimi për të huaj,
- dokument udhëtimi për persona pa shtetësi në pajtueshmëri me Konventën për Statusin e Personave pa Shtetësi të vitit 1954 dhe
- dokument udhëtimi për refugjatë të njohur, në pajtueshmëri me Konventën për Statusin e Refugjatëve në vitin 1951 dhe Protokollin për Statusin e Refugjatëve në vitin 1967, të përcaktuar me ligj.

Dhënia e vizave

I huaji që synon të udhëtojë tranzit nëpërmjet Zonës Ndërkombëtare të Aeroportit (viza A), që të hyjë (jo më gjatë se 90 ditë në periudhë prej 180 ditëve) të qëndrojë në shtet (viza C) ose të hyjë me qëllim rregullimin e lejes së qëndrimit të përkohshëm (viza D), ka detyrim që paraprakisht të sigurojë vizë.

Kërkesa për lëshimin e vizave dorëzohet personalisht ose nga një person i autorizuar juridik ose fizik, në përfaqësisë përkatëse diplomatike-konsullore (ose përmes ofruesve të jashtëm të shërbimeve të vizave ose ndërmjetësve tregtar) jo më herët se 6 muaj dhe jo më vonë se 15 ditë para udhëtimit të planifikuar. Për personat e mitur, kërkesën e dorëzon prindi ose kujdestari ligjor. Për personat e përfshirë në dokumentin e udhëtimit dorëzohen kërkesa të veçanta për dhënien e vizës.

Viza lëshohet pas kërkesës së dorëzuar, të cilës i bashkëngjitet dokumentacioni i nevojshëm, varësisht nga lloji dhe qëllimi i lejes qëndrimit. Vizat A dhe C mund të lëshohen për më tepër hyrje, në qoftë se shtetasi i huaj e vërteton atë nevojë ose e arsyeton qëllimin për udhëtim të rregullt ose të shpeshtë në Maqedoninë e Veriut.

Vizat e llojit A dhe C lëshohen në afat prej 15 ditëve kalendarike, nga dita e dorëzimit të kërkesës së kompletuar, me mundësi që ai afat të vazhdohet deri 30 ditë (në rast se duhet plotësuar ndonjë dokument lidhur me kërkesën), përkatësisht 60 ditë (kur në raste të posaçme është e nevojshme të sigurohet ndonjë dokument plotësues). Në rastin e vizës D, ajo lëshohet në afat prej 3 ditëve nga dita e dorëzimit të vendimit për miratimin e lejes së qëndrimit të përkohshëm. Vendimin e lëshon MPB-ja dhe sipas detyrës zyrtare ia dorëzon përfaqësisë përkatëse diplomatike-konsullore.

Në qoftë se dokumenti i huaj i udhëtimit nuk njihet nga Maqedonia e Veriut, atëherë viza lëshohet në një formular të posaçëm.

Në raste të rralla, viza C mund të lëshohet në vendkalime kufitare, mirëpo vetëm në bazë të arsyeve humanitare, në qoftë se kjo është në interes kombëtar ose në qoftë se kjo është parashikuar me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare. Në këtë rast, viza lëshohet vetëm për një hyrje, me të drejtë qëndrimi deri 15 ditë. Në qoftë se viza nuk mund të futet në dokumentin e huaj të udhëtimit, atëherë e njëjta lëshohet në një formular të posaçëm.

Kërkesa për lëshimin e vizës refuzohet në qoftë se kërkuesi e tërheq kërkesën ose në qoftë se nuk përmbush ndonjë prej kushteve për lëshim të vizës. Kërkesa refuzohet me vendim të shkruar, ndërsa i huaji ka të drejtë ankese. Ankesa dorëzohet në formë të shkruar në gjuhën maqedonase deri te Komisioni Shtetëror për Vendimarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marrëdhënieve të Punës të shkallës së dytë për të cilën paguhet një taksë administrative e për-

caktuar me Ligjin për Taksa Administrative. Ankesa nuk e vonon ekzekutimin e vendimit, ndërsa Komisioni Shtetëror ka për detyrë t'i përgjigjet ankesës në afat prej 15 ditëve nga dita e dorëzimit të ankesës. Në qoftë se nuk është i kënaqur me vendimin e Komisionit Shtetëror, atëherë i huaji ka të drejtë të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente.

E rëndësishme! Posedimi i vizës nuk i garanton hyrje shtetasit të huaj, pasi që gjatë hyrjes në shtet vlerësohen të gjitha kushtet për hyrje.)nuk është e shkruar në gjuhen maqedonase.

Kontrolli kufitar

Mënyra e kryerjes së kontrollit kufitar është e rregulluar me Ligjin për Kontroll Kufitar.

Personi që synon ta kalojë kufirin shtetëror ka për detyrë të paraqet një dokument udhëtimi të vlefshëm ose ndonjë dokument tjetër enkas për kalimin e kufirit shtetëror, të mundësojë të kryhet kontrolli i nevojshëm kufitar dhe nuk guxon ta braktis zonën e vendkalimit kufitar derisa të kryhen të gjitha formalitetet e nevojshme, duke përfshirë këtu kontrollin e automjeteve dhe gjësendeve që i posedon. Personi ka për detyrë që me kërkesë të zyrtarit të policisë të njoftojë për të gjitha rrethanat lidhur me përmbushjen e kushteve për kalimin e kufirit shtetëror dhe të veprojë sipas udhëzimeve dhe urdhërave të zyrtarit policor, i cili e kryen kontrollin kufitar.

Zyrtari policor, gjatë kryerjes së kontrollit kufitar të personave, është i autorizuar:

- të kërkojë dokument udhëtimi të vlefshëm ose një dokument tjetër enkas për kalimin e kufirit shtetëror,
- të verifikojë identitetin e personit që synon ta kalojë kufirin shtetëror,
- të verifikojë nëse janë përmbushur të gjitha kushtet për hyrje dhe dalje nga shteti,
- të jep udhëzime dhe urdhëra me qëllim mbarëvajtjen e shpejtë dhe të papenguar të kontrollit kufitar,
- në qoftë se ekzistojnë indicie, përkatësisht dyshim i bazuar për kryerje të veprës penale ose veprës kundërvajtëse, të kryej kontroll të hollësishëm kufitar që nënkupton kontroll ose bastisje të personit, gjësendeve dhe automjetit që e posedon,
- të verifikojë vlefshmërinë e dokumentit të udhëtimit, përkatësisht të dokumentit tjetër enkas për të kaluar kufirin shtetëror,
- të kryej kontrollin e shenjave të gjishtave dhe pëllëmbën e dorës dhe të dhënave të tjera biometrike në evidencat përkatëse,
- të kryej kontrollin e evidencave dhe bazave elektronike të të dhënave për persona, të objekteve dhe automjeteve, dhe
- të ndalojë personin për kryerjen e kontrollit të nevojshëm kufitar, por jo më gjatë se 24 orë.

Kushtet për hyrje

I huaji që ka ndërmend të qëndrojë në vend në afat të shkurtër, që zgjat jo më shumë se 90 ditë në periudhë prej 180 ditësh, e cila periudhë i paraprin çdo ditë të qëndrimit të tij, do të hyjë në vend në qoftë se:

- posedon një dokument udhëtimi të vlefshëm ose një dokument tjetër enkas për kalimin e kufirit shtetëror. Dokumenti i udhëtimit duhet të jetë i vlefshëm për të paktën tre muaj pas datës së nisjes së të huajit dhe të jetë e lëshuar në 10 vitet e mëparshme.
- posedon vizë të vlefshme, në qoftë se është e nevojshme në pajtim me Regjimin e vizave të Maqedonisë së Veriut, përveç nëse posedon lejeqëndrimi të vlefshëm;
- i arsyeton qëllimin dhe kushtet e qëndrimit të planifikuar dhe nëse ka mjete financiare të mjaftueshme për qëndrim, si gjatë kohëzgjatjes së qëndrimit të planifikuar ashtu edhe për kthimin në shtetin e tij amë ose tranzitit në një shtet tjetër, i cili me siguri do ta pranojë ose ka mundësi që mjetet e tilla t'i sigurojë në mënyrë të ligjshme;
- nuk është person për të cilin është aktivizuar ndalesë për hyrje në sistemin kombëtar dhe
- nuk paraqet kërcënim për rendin publik, sigurinë kombëtare, shëndetin publik ose marrëdhëniet ndërkombëtare me Maqedoninë e Veriut.

Dita e hyrjes konsiderohet dita e parë e qëndrimit në territorin e Maqedonisë së Veriut, ndërsa dita e daljes konsiderohet dita e fundit e qëndrimit.

Në raste të rralla, hyrja mund të miratohet edhe në raste kur viza lëshohet në vendkalim kufitar, për arsye humanitare, për interes kombëtar ose për përmbushjen e detyrimeve ndërkombëtare të shtetit, në qoftë se posedon dokumente diplomatike, zyrtare, konsulllore ose letërnjoftim të veçantë, si dhe për shtetas të shteteve të caktuara për të cilët ka marr vendim Qeveria e Maqedonisë së Veriut. Në pajtueshmëri me ligjin, këto kategori personash lirohen nga përmbushja e disa prej kushteve themelore për hyrje.

Refuzimi i hyrjes

I huaji, i cili nuk i plotëson kushtet për hyrje, i njëjti merr vendim refuzues nga Ministria e Punëve të Brendshme. I huaji ka të drejtë ankese ndaj këtij vendimi, në afat prej 8 ditëve nga dita e pranimit të vendimit. Ankesa dorëzohet në formë të shkruar në gjuhën maqedonase deri te Komisionit Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marrëdhënieve të Punës të shkallës së dytë për të cilën paguhet një taksë administrative e përcaktuar me Ligjin për Taksa Administrative. Ankesa nuk e vonon ekzekutimin e vendimit, ndërsa Komisioni Shtetëror ka për detyrë t'i përgjigjet ankesës në afat prej 15 ditëve nga dita e dorëzimit të ankesës. Në qoftë se nuk është i kënaqur me vendimin e Komisionit Shtetëror, I huaji ka të drejtë të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente.

Hyrja nuk mund të refuzohet në qoftë se shtetasi i huaj ka ndërmend të dorëzojë kërkesë për mbrojtje ndërkombëtare në Maqedoninë e Veriut, si dhe cilit shteti ia ka njohur këtë të drejtë.

Liria e lëvizjes e të huajve

Të huajt mund lirshëm ta braktisin Maqedoninë e Veriut, përveç nëse nuk posedojnë dokument udhëtimi të vlefshëm ose një dokument tjetër udhëtimi enkas për kalimin e kufirit shtetëror ose vizë të vlefshme nëse është e nevojshme për të hyrë në shtet tjetër ose nëse gjatë daljes nga shteti shfrytëzon dokument udhëtimi të falsifikuar, modifikuar ose dokument udhëtimi të rremë ose tjetër dokument enkas për kalimin e kufirit shtetëror ose vizë të vlefshme nëse është e nevojshme, nëse kundër atij personi është ngritur procedim gjyqësor penal ose kundërvajtës ose nëse këtë e kërkon gjykata kompetente.

I huaji ka për detyrim ta lëshojë shtetin:

- deri në skadimin e afatit të parashikuar në vizë,
- kur viza e dhënë është e anuluar,
- deri në skadimin e afatit të caktuar në lejeqëndrimin e përkohshëm,
- kur i hiqet ose anulohet e drejta për vendqëndrim,
- kur është marr vendim për kthim të të huajit,
- kur dëbohet nga shteti ose
- më së voni, deri në afatin e fundit për qëndrim afatshkurtër, në qoftë se nuk kërkohet vizë për hyrje në shtet.

I huaji që ka më tepër dokumente udhëtimi ka për detyrë ta braktis vendin me dokumentin me të cilin ka hyrë ose me dokument-zëvendësim të cilin e njej Maqedonia e Veriut. I huaji që është regjistruar në dokumentin e udhëtimit të një personi tjetër, hyn dhe e lëshon shtetin vetëm me personin në dokumentin e udhëtimit të së cilit është regjistruar.

Paraqitja e vendqëndrimit dhe vendbanimit

Paraqitja e vendqëndrimit (vendin në të cilin përkohësisht qëndron i huaji gjatë qëndrimit të tij afatshkurtër ose gjatë vlefshmërisë së lejes për qëndrim afatshkurtër) kryhet në stacionin rajonal të policisë në territorin e të cilit qëndron i huaji, si dhe në formë elektronike, nëpërmjet plotësimit të kërkesës në internet, në faqen e internetit të MPB-së: <https://mvr.gov.mk/prijavistranci>

- Personat juridik dhe fizik që ofrojnë shërbime akomodimi me pagesë për të huajt kanë për detyrë ta paraqesin qëndrimin e tyre në afat prej 12 orëve nga ora e ofrimit të shërbimit. Këto subjekte kanë mundësi ta paraqesin qëndrimin afatshkurtër të të huajve vetëm në formë elektronike.

- Personat e tjerë tek të cilët qëndrojnë të huajt kanë për detyrë ta paraqesin qëndrimin e të huajt në afat prej 48 orëve nga ora e mbërritjes së të huajt. Këta persona mund ta paraqesin vendqëndrimin e të huajve edhe në formë elektronike, mirëpo, ata megjithatë do të duhet që në afatin e caktuar t'i paraqesin të huajt edhe në stacionin policor ku mbahet evidenca për vendqëndrimin e tillë dhe do të marrin vërtetim përkatës për vendqëndrimin e paraqitur.
- I huaji, i cili nuk i shfrytëzon shërbimet e akomodimit nga persona juridik dhe fizik, si dhe persona të tjerë, ka për detyrë që vetë ta paraqes vendqëndrimin e tij/saj (si dhe ndërrimin e adresës së vendqëndrimit), në afat prej 48 orëve nga ora e kalimit të kufirit shtetëror (përkatësisht ndërrimit të adresës së vendqëndrimit)

Shtetasi i huaj mund të qëndrojë në Maqedoninë e Veriut sipas këtyre mundësive:

- Qëndrim afatshkurtër,
- Qëndrim të përkohshëm dhe
- Qëndrim të përhershëm.

Qëndrimi afatshkurtër është qëndrimi me ose pa vizë, në afat prej 90 ditëve në cilindo periudhë të 180 ditëve, të cilat i paraprijnë çdo dite qëndrimi në Maqedoninë e Veriut.

Shtetasit të huaj i anulohet qëndrimi afatshkurtër në qoftë se:

- mbetet pa mbështetje financiare dhe akomodim ose është tranzit në shtet të tretë në të cilin me siguri do të pranohet, ndërsa mbështetja financiare dhe akomodimi gjatë qëndrimit në shtet, si dhe nuk i sigurohet në një mënyrë tjetër ligjore,
- nuk i ka shlyer borxhet financiare në Maqedoninë e Veriut dhe
- paraqet rrezik për rendin publik, sigurinë kombëtare dhe marrëdhëniet ndërkombëtare me Maqedoninë e Veriut.

Për anulimin e qëndrimit afatshkurtër vendos Ministria e Punëve të Brendshme, me vendim të shkruar në të cilin përcaktohet afati kohor për kthim vullnetar, si dhe kohëzgjatja e ndalesës për të hyrë në vend. Shtetasi i huaj ka të drejtë, kundër këtij vendimi të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente, mirëpo kjo nuk e vonon ekzekutimin e vendimit të prerë.

Qëndrimi i përkohshëm është lejqëndrim, i cili i lëshohet të huajt që ka ndër mend të qëndrojë në shtet jo më gjatë se 90 ditë, sipas arsyeve në vijim: punë (punësim, punësim sezonal dhe referim të punëtorit), shkollim ose studim, pjesëmarrje në programe për shkëmbim ndërkombëtar të nxënësve ose studentëve, specializim, formim profesional ose formim praktik, vullnetarizëm, veprimtari shkencore-kërkimore, trajtim mjekësor, akomodim ose strehim në institute për persona në moshë, bashkim familjar ose arsye humanitare, si dhe të huajve që kanë origjinë nga Maqedonia e Veriut, fëmijë të shtetasit të huaj që kanë lindur në Maqedoninë e Veriut ose të huajt që është rezident i një shteti anëtar të BE-së ose të OECD-së, i cili posedon pasuri të patundshme në Maqedoninë e Veriut, në vlerë prej së paku 40.000 Euro, si dhe të huajt – viktimë e trafikimit me qenie njerëzore.

Kërkesa për miratim të qëndrimit të përkohshëm i dorëzohet përfaqësive diplomatike-konsullore në Maqedoninë e Veriut, nëpërmjet ofruesve të jashtëm të shërbimeve, tregtarëve ndërmjetës ose në MPB. Me kërkesën dorëzohet edhe pasaporta e shtetasit të huaj dhe bashkëngjiten edhe provat e nevojshme për llojet e veçanta të qëndrimit të përkohshëm. I huaji duhet të ketë mjete financiare të nevojshme gjatë qëndrimit, akomodim të siguruar, sigurim shëndetësor, vërtetim se nuk është i dënuar dhe vërtetim se nuk zhvillohet proces penal kundër tij. Organi kompetent që vendos lidhur me kërkesën e dorëzuar mund të kërkojë që i huaji të paraqitet në intervistë personalisht.

Për kërkesën lidhur me qëndrimin e përkohshëm vendos MPB-ja, me vendim në formë të shkruar, i cili miratohet në afat prej 30 ditëve të punës, përkatësisht 60 ditëve në rast se kërkesa është dorëzuar nëpërmjet përfaqësive diplomatike-konsullore, ofruesve të jashtëm të shërbimeve ose tregtarëve ndërmjetës. Në qoftë se është e nevojshme që kërkesa të shqyrtohet në mënyrë plotësuese, atëherë këto afate mund të vazhdohen edhe për 30 ditë pune, më së shumti.

Gjatë vendimmarrjes merret parasysh interesi më i mirë i fëmijëve.

Në rast të refuzimit të kërkesës për miratim të qëndrimit të përkohshëm, në vendimin me shkrim theksohen arsyet për atë mohim. I huaji ka të drejtë ankese ndaj këtij vendimi. Ankesa dorëzohet në afat prej 8 ditëve nga dita e pranimit të vendimit, deri te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marrëdhënieve të Punës të shkallës së dytë, ndërsa Komisioni Shtetëror ka për detyrë t'i përgjigjet ankesës në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të ankesës. Në qoftë se nuk është i kënaqur me vendimin e Komisionit Shtetëror, atëherë i huaji ka të drejtë të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente.

Pas dhënies së vendimit me shkrim për miratimin e qëndrimit të përkohshëm, MPB-ja i lëshon lejeqëndrim të përkohshëm të huajit.

Lejeqëndrimi i përkohshëm lëshohet me afat kohëzgjatjeje varësisht nga qëllimi dhe rrethanat për çdo lloj qëndrimi. Zakonisht, ajo periudhë zgjat deri një vit.

Qëndrimi i përkohshëm mund të vazhdohet për aq kohë sa është e nevojshme për të përmbushur qëllimin e qëndrimit, ndërsa çdo vazhdim plotësues i lejes së qëndrimit mund të zgjat deri në 1 vit. Leja e qëndrimit e përkohshme nuk do të vazhdohet në qoftë se konstatohet se i huaji ka qëndruar jashtë shtetit në mënyrë të paarsyshme, më gjatë se një çerek periudhe për të cilën i është dhënë leja e qëndrimit. MPB vendos lidhur me kërkesën për vazhdimin e lejes së qëndrimit, në afat prej 30 ditëve të punës. I huaji ka të drejtë ankese ndaj këtij vendimi në afat prej 8 ditëve nga dita e pranimit të vendimit, ndërsa ankesa i dorëzohet Komisionit Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marrëdhënieve të Punës të shkallës së dytë, ndërsa Komisioni Shtetëror ka për detyrë t'i përgjigjet ankesës në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të ankesës. Në qoftë se nuk është i kënaqur me vendimin e Komisionit Shtetëror, atëherë i huaji ka të drejtë të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente.

I huaji, i cili në kuadër të afatit të caktuar (jo më herët se 30 ditë dhe më vonë se 15 ditë pas skadimit të qëndrimit të përkohshëm) ka dorëzuar kërkesë për vazhdimin e qëndrimit, mund të rrijë në shtet, deri në marrjen e vendimit përfundimtar, për të cilën gjë MPB-ja i jep një vërtetim të posaçëm.

Qëndrimi i përkohshëm i një të huaji ndërpritet në rastet vijuese:

- në qoftë se dëbohet nga Maqedonia e Veriut,
- në qoftë se ka ndalesë për hyrje në Maqedoninë e Veriut,
- në qoftë se i është hequr e drejta për qëndrim të përkohshëm,
- me skadimin e afatit për të qëndruar në Republikën Maqedonisë, ndërsa i huaji, në kohë të caktuar, nuk dorëzon kërkesë për të vazhduar lejen e qëndrimit të përkohshme,
- në qoftë se i huaji heq dorë nga qëndrimi i përkohshëm edhe atë që nga dita e deklaratës së dhënë për heqje dorë nga qëndrimi i përkohshëm ose
- kur të fitojë të drejtën për shtetësi në Maqedoninë Veriore.

Qëndrimi i përhershëm ju miratohet të huajve, të cilët së paku 5 vite pa ndërprerë kanë qëndruar në territorin e Maqedonisë së Veriut, në bazë të lejeqëndrimit të përkohshëm të miratuar sipas bazave vijuese:

- punësim,
- ribashkim familjar, si anëtar i familjes më të ngushtë të të huajit, të cilit i është miratuar qëndrim i përkohshëm në Maqedoninë e Veriut në bazë të punësimit dhe i cili është me prejardhje nga Maqedonia e Veriut,
- anëtarë i familjes më të ngushtë i shtetasit të Maqedonisë së Veriut,
- status për mbrojtje ndërkombëtare.

Në Ligjin për të Huaj është saktë e përcaktuar se cilat persona bëjnë pjesë në kategorinë e anëtarëve të familjes më të ngushtë, si për të huajt, ashtu edhe për shtetas tonë.

Personat që pas hyrjes në fuqi të këtij ligji konsiderohen si të huaj, ndërsa nga 8 shtatori i vitit 1991 kanë qenë shtetas të RSFJ dhe kanë pasur qëndrim ligjor në territorin e RVM, ndërsa pas kësaj date kanë vazhduar të qëndrojnë në vend, si dhe fëmijët e tyre që janë në moshë mbi pesë vjeçare, do të fitojnë të drejtën për qëndrim të përhershëm, në qoftë se në afat prej tre viteve dorëzojnë kërkesë për miratim të qëndrimit të përhershëm.

Kjo nënkupton që bazat vijuese të lejeqëndrimit paraprakisht të miratuar nuk mund të jenë parakusht për miratimin e lejeqëndrimit të përhershëm:

- puna e punëtorëve sezonal, migrantët ditor, punëtorët e transferuar ose punëtorët që janë dërguar nga ofruet të shërbimeve për qëllime të sigurimit ndërkufitar të shërbimeve,
- shkollim apo studim, pjesëmarrje në shkëmbim ndërkombëtar të nxënësve ose studentëve,

- specializim, formim profesional ose aftësim praktik,
- vullnetarizëm,
- kërkime shkencore,
- pronësi të apartamentit, ndërtesë apartamentesh dhe shtëpi në territorin e Maqedonisë së Veriut,
- ribashkim familjar me një sponzor i cili përkohësisht qëndron në Maqedoninë e Veriut për arsye kërkimore shkencore,
- ribashkim familjar me sponzor i cili përkohësisht qëndron në Maqedoninë e Veriut për arsye vullnetarizmi,
- akomodim ose strehim në institute për persona të moshës së tretë,
- trajtim mjekësor, dhe
- arsye humanitare.

Lejeqëndrimi i përhershëm nuk do iu miratohet as shtetasve të huaj që:

- kanë dorëzuar kërkesë dhe presin vendim për miratim ose kanë miratim për qëndrim në bazë të statusit për mbrojtje të përkohshme;
- kanë dorëzuar kërkesë për mbrojtje ndërkombëtare, por që për të cilët nuk është marr vendim i prerë,
- kanë status ligjor të rregulluar sipas Koventës së Vienës për marrëdhënie diplomatike të vitit 1961, Konventës së Vienës për marrëdhënie konsullore të vitit 1963 ose Konventës së Vienës për përfaqësimin e shteteve në marrëdhëniet e tyre me organizatat ndërkombëtare të karakterit universal.

Në qoftë se me një ligj tjetër nuk është përcaktuar që i huaji që ka lejeqëndrim të përhershëm të ketë të drejta të barabarta sikur edhe shtetasi i Maqedonisë së Veriut, edhe atë:

- vendqëndrim në vend pa kufizim kohor,
- qasje në punësim ose kryerje të veprimtarisë së pavarur,
- arsimim dhe formim profesional, duke përfshirë studimet,
- njohje të diplomave, certifikatave dhe kualifikimeve tjera profesionale,
- mbrojtje sociale dhe ndihmë sociale,
- lehtësime tatimore,
- qasje në mallra dhe shërbime, si dhe shërbime të qasshme për publikun,
- liri shoqërimi dhe anëtarësimi në ndonjë organizatë të punëtorëve ose punëdhënësve, anëtarët e të cilëve janë përfshirë në bazë të profesioneve përkatëse dhe
- qasje të lirë në tërë territorin e vendit, përveç atyre zonave në të cilat qasje është e ndaluar ose e kufizuar për arsye sigurie.

Leja për miratimin e vendqëndrimit të përkohshëm ose përhershëm lëshohet në formë të dokumentit të veçantë (plastikë), i cili i përmban të gjitha të dhënat e të huajit dhe vendqëndrimit të miratuar. Afati i skadimit të lejeqëndrimit varet nga kohëzgjatja e qëndrimit të përkohshëm, ndërsa në rast të qëndrimit të përhershëm, e njëjta leje lëshohet me afat të caktuar varësisht nga moshja e të huajit. I huaji ka për detyrë që ta mbaj me vete lejen e qëndrimit dhe në afat prej

15 ditëve të dorëzojë kërkesë për ndërrim në rast të dëmtimit ose rrënimit të lejes, në rast të ndërrimit të emrit personal ose skadimit të lejes së qëndrimit.

I huaji ka për detyrë ta kthej lejen e qëndrimit në rast të ndërprerjes së qëndrimit të tij.

Kthimi i të huajve

Në rast të anulimit ose revokimit të qëndrimit të të huajve, qëndrimit të paligjshëm ose dëbimit nga shteti, MPB-ja merr vendim për kthimin e të huajit. Me kërkesë të të huajit, lidhur me vendimin për kthimin e tij, sigurohet përkthim në gjuhën për të cilën konsiderohet se e kupton ose mund ta kuptojë i huaji, përveç në rastet kur i huaji e ka kaluar kufirin shtetëror në mënyrë të paligjshme jashtë vendit, kohës ose kalimeve të përcaktuara të kufirit shtetëror ose është zënë menjëherë pas kalimit të paligjshëm të kufirit shtetëror.

Kthimi i të huajit kryhet në pajtueshmëri me “parimin e moskthimit”¹, interesin më të mirë të fëmijës së mitur dhe nevojat e personave të tjerë të cenueshëm ose viktimave të trafikimit me qenie njerëzore, jetës në familje dhe gjendjes shëndetësore e të huajit. Me vendimin për kthimin e të huajit në rast të qëndrimit të paligjshëm, përcaktohet afat kohor për kthim vullnetar (ndërmjet 7 dhe 30 ditë) gjatë së cilës periudhë kohore i huaji duhet ta braktis territorin e shtetit dhe në qoftë se nuk e përfill këtë afat, ai/ajo do të dëbohet nga shteti. Kundër këtij vendimi mund të ngritet procedurë administrative para gjykatës kompetente, mirëpo kjo nuk e vonon ekzekutimin e vendimit për kthim. Procedura para gjykatës kompetente është urgjente.

I huaji mund të dëbohet nga vendi në rastet vijuese:

- është dënuar me vendim të plotfuqishëm me burgim në kohëzgjatje prej së paku një viti,
- paraqet rrezik serioz për rendin dhe sigurinë publike, sigurinë kombëtare dhe marrëdhëniet ndërkombëtare të Maqedonisë së Veriut,
- ekzistojnë arsye serioze të konsiderohet që ka kryer vepra të rënda penale, në veçanti vepra lidhur me prodhimin dhe qarkullimin e substancave narkotike, substancave psikotropike dhe prekursorëve ose ekzistojnë prova të fuqishme për qëllimin e tij për të kryer vepra të tilla penale në Maqedoninë e Veriut,
- ka marrë vendim refuzues pas dorëzimit të kërkesës për realizimin e të drejtës për mbrojtje ndërkombëtare, pas ndërprerjes, anulimit ose revokimit të së drejtës për azil, nuk e ka braktisur territorin e shtetit në afatin e caktuar,
- qëndron në kundërshtim të qëllimeve dhe rrethanave të theksuara për qëndrim,
- paraqet rrezik për shëndetin publik ose
- shpeshherë ka kryer shkelje ose i ka shkelur rëndë dispozitat e këtij ligji.

¹ „Non-refoulement“ – ndalesë për kthim të personave në vende në të cilat ekziston rrezik se ata do t'i nënshtrohen përndjekjes, torturës, sjelljes jonjerëzore dhe poshtërimit ose çfarëdo lloji tjetër të shkeljes së të drejtave të njeriut.

I huaji, i cili ka vendqëndrim të përhershëm dhe i huaji i cili është partner martesor i shtetasit të Maqedonisë së Veriut dhe i cili qëndron në shtet, në bazë të leje së qëndrimit të përkohshëm mund të dëbohet vetëm nëse:

- është dënua me vendim të plotfuqishëm me burgim në kohëzgjatje prej së paku tre viteve dhe
- paraqet rrezik serioz për rendin publik, sigurinë kombëtare dhe marrëdhëniet ndërkombëtare të Maqedonisë së Veriut.

I huaji nuk do të dëbohet në qoftë se serioziteti i veprës së kryer penale dhe lidhjet me shtetin nuk tregojnë që dëbimi do të ketë pasojë të rënda joproporcionale ndaj tij ose familjes së tij më të ngushtë, e cila qëndron në mënyrë të ligjshme në shtet.

Dëbimi kryhet me vendim të MPB-së, kundër të cilit i huaji ka të drejtë të ngrit procedurë administrative para gjykatës kompetente, gjë që nuk e vonon ekzekutimin e vendimit për dëbim.

I huaji, i cili nuk e ka braktisur shtetin në periudhën e caktuar kohore në mënyrë vullnetare, mund t'i caktohet një afat kohor gjatë të cilit nuk mund të hyjë në Maqedoninë e Veriut. Kjo periudhë kohore nuk mund të jetë më e gjatë se pesë vite.

I huaji, i cili nuk e ka braktisur shtetin në periudhën e kthimit vullnetar ose kur nuk është caktuar periudhë e tillë për kthim vullnetar, largohet nga territori i Maqedonisë së Veriut. Të huajit, të cilit i është shqiptuar vendimi për dëbim nga vendi, menjëherë largohet nga shteti. Në atë rast, zyrtarët policorë të MPB-së e shoqërojnë deri në kufirin shtetëror, e udhëzojnë përtej kufirit, ia dorëzojnë përfaqësuesve të shtetit të huaj shtetasin i të cilit është ai ose përfaqësuesve të shtetit tjetër nga i cili ka hyrë. Gjithashtu, merret parasysh gjendja fizike dhe mendore e të huajit, ndërsa në rast se shfaq rezistencë i huaji, atëherë zbatohen mjetet e shtrëngimit kundër tij si mjete të fundit, në mënyrë të përpjestueshme dhe të arsyeshme, duke i respektuar të drejtat themelore dhe integritetin fizik të të huajit. Të miturit e pashoqëruar do të largohen drejt vendit në të cilin do t'i dorëzohen anëtarit të familjes, kujdestarit ligjor ose institutit për pranim të fëmijëve.

Për shkak të sigurisë gjatë procedurës për dëbim, i huaji mund të ndalohet nga MPB-ja më së shumti deri 24 orë dhe menjëherë të njoftohet për arsyet e ndalimit të tij dhe për mundësinë për ta njoftuar përfaqësinë diplomatike-konsullore të shtetit të tij, të ketë kontakt me përfaqësues ligjor dhe pjesëtarë të familjes së tij. Lidhur me ndalimin e të miturit të pashoqëruar, menjëherë njoftohet Qendra e Punëve Sociale dhe përfaqësia diplomatike-konsullore të shtetit ku ai është shtetas.

Të huajit, të cilët nuk mund të largohen menjëherë nga shteti, në bazë të vendimit paraprak, strehohen në Qendrën për Pranim të të Huajve, i cili funksionon në kuadër të MPB-së dhe gjendet në Shkup. Në Qendrën për Pranim, përkohësisht mund të ndalohen edhe të huajt të cilët qëndrojnë në mënyrë të paligjshme në shtet dhe për të cilët ende nuk është marr vendimi për kthim, për shkak të rrezikut nga arratisja ose kur i huaji e shmang ose pengon procedurën e kthimit, për të

cilin është marr vendim për kthim, por i cili nuk ka dokument udhëtimit të vlefshëm që të mund ta braktis vendin në mënyrë vullnetare, kërkues i mbrojtjes ndërkombëtare, për të cilin është marr vendim për kufizimin e lirisë së lëvizjes në pajtueshmëri me ligjin.

Në ambiente të posaçme për të mitur strehohen edhe të miturit e pashoqëruar, të cilët për arsye objektive nuk mund t'i dorëzohen menjëherë organit të shtetit ku ai është shtetas, duke e respektuar parimin e interesit më të mirë për fëmijët. Të miturit e pashoqëruar dhe familjet e të miturve mbahen në Qendrën për Pranim vetëm në raste të veçanta dhe për një periudhë sa më të shkurtër kohore. Gjatë strehimit në Qendrën për Pranim, të huajve iu mundësohet të përfshihen në aktivitete të lira dhe rekreative në përputhje me moshën e tyre; ndihmë juridike, sociale, mjekësore dhe psikologjike, si dhe të drejtën për arsimim në institucionet arsimore të vendit.

I huaji mbahet përkohësisht në Qendrën për Pranim deri në përfundimin e arsyeve të cilat e kanë pamundësuar largimin e tij, mirëpo jo më gjatë se gjashtë muaj. Ky ndalim mund të zgjatet më së shumti deri 12 muaj, në qoftë se i huaji refuzon të jep të dhëna personale ose dokumente të cilat janë të nevojshme për largimin e tij ose ka dhënë të dhëna të rrejshme, në qoftë se në ndonjë mënyrë tjetër e pengon ose prolongon largimin e tij ose nëse në mënyrë të arsyeshme pritet pranimi i dokumenteve të udhëtimit ose dokumenteve tjera të nevojshme për largimin e tij, të cilat i kërkojnë organet kompetente të shteteve tjera.

Veprat penale dhe kundërvajtëse

Ligji për të Huajt, si vepra penale përcakton: Ndhimë për të huajin gjatë hyrjes së palejuar dhe tranzitit, si dhe ndhimë për të huajin gjatë qëndrimit të paligjshëm. Për veprën e parë penale parashikohet dënim me burg deri një vit, ndërsa për veprën e dytë penale parashikohet dënim me burg deri tre vite.

Për mospërfilljen e dispozitave të Ligjit për të Huajt, janë parashikuar edhe sanksione kundërvajtëse, si për persona juridik ashtu edhe për persona fizik, ndërsa gjobat janë në vlerë të ndryshme, varësisht nga pesha e kundërvajtjes.

ИНФОРМАТОР
ЗА СТРАНЦИ
INFORMATION
LEAFLET
FOR FOREIGNERS

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Министерство за внатрешни работи
Биро за јавна безбедност
Оддел за гранични работи и миграции
Единица за странци и реадмисија

REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Ministry of the Interior
Bureau of Public Security
Department for border affairs and migration
Unit for foreigners and readmission

Уредници:

Маринко Кочовски, Помошник Директор во Одделот за гранични работи и миграции
м-р Снежана Трајановска, Началник на Единицата за странци и реадмисија

Оваа брошура е изработена со поддршка на ИОМ и е достапна и на англиски и албански јазик.

Различните јазични верзии може да се најдат на:

<https://mvr.gov.mk/page/vidovi-uslugi>

Јуни 2019

Editors:

Marinko Kocovski, Assistant Director in Department for border affairs and migration
Snezana Trajanovska MSc., Head of Unit for foreigners and readmission

This brochure was published with the support of IOM.

It is also available in Macedonian and Albanian.

These different language versions can be found on:

<https://mvr.gov.mk/page/vidovi-uslugi>

Version: June 2019

СОДРЖИНА

Податоци за контакт	4
Закон за странци и подзаконски прописи.....	6
Патни исправи на странци.....	8
Издавање визи.....	10
Гранична контрола.....	12
Услови за влез.....	14
Слобода на движење на странци.....	16
Пријава на престојувалиште и живеалиште.....	16
Краткорочен престој.....	18
Привремен престој.....	18
Постојан престој.....	22
Враќање на странци.....	26
Кривични дела и прекршоци.....	30

CONTENTS

Contact information.....	5
Law on foreigners and Bylaws.....	7
Travel documents of foreigners.....	9
Issuing of Visas.....	11
Border control.....	13
Entry conditions.....	15
Freedom of movement of foreigners.....	17
Registration of temporary and permanent residence.....	17
Short-term stay.....	19
A temporary residence.....	19
Permanent residence.....	23
Return of foreigners.....	27
Criminal offences and misdemeanours.....	31

ИНФОРМАТОР ЗА СТРАНЦИ

За прашањата на странци во поглед на влез, излез, престој и враќање на странци со незаконски престој во Република Северна Македонија, во Министерството за внатрешни работи (МВР) надлежен е Одделот за гранични работи и миграции, ул.Димче Мирчев бр.9, 1000 Скопје и инспекторатите за странци и реадмисија и граничните премини во состав на четирите регионални центри за гранични работи. Во Скопје, надлежен е Отсек за странци и реадмисија во Одделението за прекуграничен криминал, миграции, странци и реадмисија – Регионален центар за гранични работи „Север“, бул.Гоце Делчев 66 (зграда на МРТВ, 9 кат).

Важечките законски и подзаконски прописи од оваа област, може да се најдат на веб-страницата на Министерството за внатрешни работи, во делот - Легислатива: www.mvr.gov.mk Информациите за Визен режим меѓу С.Македонија и други држави може да се најдат на веб-страницата на Министерството за надворешни работи, во делот – Конзуларни услуги – за странски државјани: www.mfa.gov.mk

Со цел благовремено информирање за измените и дополнувањата на важечките прописи во оваа област, важно е да се следат информациите на наведените веб-страни, особено пред планираните патувања или престој во С.Македонија и доколку е потребно, да се комуницира со оддел надлежен за односи со јавноста, на следните адреси:

e-mail: kontakt@moi.gov.mk или mvrjavnost@gmail.com

INFORMATION LEAFLET FOR FOREIGNERS

The Ministry of the Interior (Moi), i.e. Department for border affairs and migrations, at street Dimce Mircev No. 9, 1000 Skopje as well as inspectors for foreigners and readmission and the border crossing points within the four Regional Centres for border affairs are in charge of matters related to entry, exit, stay and return of foreigners who illegally stay in the Republic of North Macedonia (hereinafter referred to as North Macedonia). In Skopje, these matters are under the competence of the Sector for foreigners and readmission within the Section for cross-border crime, migrations, foreigners and readmission – Regional Centre for border affairs “North”, at bul. Goce Delcev bb (building of MRTV, 9 floor) in Skopje.

Valid legislation and bylaws in this area can be found on the website of the Ministry of the Interior, section - Legislation: **www.mvr.gov.mk**. Information about the visa regime between North Macedonia and other countries can be found on the website of the Ministry of Foreign Affairs, section – Consular services – For foreign nationals: **www.mfa.gov.mk**

For the purpose of receiving timely information about any changes and amendments to the valid regulations in this area, please follow the information on the stated websites especially before any planned travel or stay in North Macedonia and if necessary, please contact the competent public relations department on the following addresses:

e-mail: **kontakt@moi.gov.mk** or **mvrjavnost@gmail.com**

Странец е лице кое не е државјанин на С.Македонија или е лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон, не го смета за свој државјанин.

Со **Законот за странци** (Сл.весник на РМ, бр.97 од 28.05.2018г.) кој е во примена од 05.06.2019 година, се уредуваат условите за влез, излез, напуштање, престој, враќање на странци со незаконски престој, како и правата и должностите на странците во С.Македонија. Одредбите од овој закон се однесуваат на сите странци, освен на странци кои: бараат меѓународна заштита во С.Македонија согласно посебен закон, освен ако со овој закон не е поинаку определено или кои според меѓународното право уживаат привилегии и имунитети, доколку примената на овој закон е во спротивност со преземените меѓународни обврски и начелото на реципроцитет.

Странците за време на нивниот законски престој во државата ги имаат истите права и обврски како и државјаните на С.Македонија, освен ако поинаку не е определено со закон. За време на престојот во државата, странците се должни да се придржуваат кон Уставот, законите, другите прописи и актите на органите на државната власт, како и во согласност со обврските утврдени со ратификуваните меѓународни договори на С.Македонија.

Подзаконски прописи

Во **Правилникот за странци** подетално се разработени начините и постапките за одобрување и одбивање на влез, одобрување и продолжување на привремен престој, одобрување на постојан престој, откажување и одземање на престој, враќање, протерување и отстранување на странец, како и пријавување и одјавување на живеалиште и престојувалиште на странец. Тука се содржани и обрасците за различни видови решенија, барања и потврди.

Со **Правилникот за визи** уреден е начинот на издавање на визи за странци, поништување, отповикување на визи, продолжување, како и скратување на нивната важност, формата и содржината на образецот за визи, како и на образецот за поднесување на барање за издавање на виза, начинот на водење на евиденцијата за поднесени барања за издавање на визи, издадени, поништени и отповикани визи, како и начинот на користење на евиденциите и начинот на постапување и дистрибуирање на обрасците за визи.

Правилникот за патни и други исправи за странец, подетално го уредува начинот на пријавување на исчезнати, изгубени, украдени или на друг начин отуѓени патни и други исправи на странци, обрасци на патни и други исправи за странци, образец на барањето за нивно издавање, начинот на водење евиденција и користење на податоците од евиденцијата за издадени патни и други исправи на странци.

A foreigner shall mean any person who is not a national of the Republic of North Macedonia and any stateless person, or a person that no country regards as its own national, by its law.

The **Law on Foreigners** (Official Gazette of RM, No.97 dated 28.05.2018) which is in force since 05.06.2019, regulates the conditions of entry, exit, stay, departure and return of foreigners, as well as their rights and obligations in North Macedonia. The provisions of this Law shall cover all foreigners, with the exception of foreigners who: apply for international protection in the North Macedonia in accordance with special law, unless stated otherwise in this law, or who enjoy privileges and immunity according to the international law, unless the application of this law is contrary to the undertaken international obligations and the principle of reciprocity.

During their legal stay in the country, foreigners shall have the same rights and obligations as those of the nationals of North Macedonia, unless otherwise stated by law. During their stay in North Macedonia, foreigners shall be obliged to comply with the Constitution, the laws, other regulations and acts of the state administration bodies, as well as with the obligations arising from the ratified international agreements by North Macedonia.

Bylaws

The **Rulebook on foreigners** elaborates in details the manners and procedures to approve and refuse entry, approve and extend temporary residence, approve permanent residence, cancelling and revoking of residence, return, expulsion and removal of foreigners, as well as registration and deregistration of temporary and permanent residence of foreigners. It also includes templates for various decisions, requests and applications (certificates).

The **Rulebook on visas** regulates the issuance of visa for foreigners, annulment and revoking of visas, extension and shortening the validity, form and content of visa template, manner of keeping records of submitted applications for visa issuance, issued, annulled and revoked visas, as well as manner of using records and manner of acting and distribution of visa templates.

The **Rulebook on travel and other documents of foreigner** specifies the manner of registration of missing, lost, stolen or otherwise alienated travel or other documents of foreigners, templates of travel or other documents of foreigners, template of the application for issuance, manner of keeping records and use of data from the records for issued travel and other documents to foreigners.

Правилникот за куќен ред на Прифатниот центар за странци го пропишува начинот на прифаќање, прием и сместување на странци, права и обврски на странци додека престојуваат во Центарот.

Патни исправи на странци

Патни исправи на странци се:

- Странски патни исправи и
- Патни исправи за странци.

Под странска патна исправа се подразбираат следните документи:

- пасош или друг патен документ издадени согласно со меѓународните стандарди од држави и меѓународни организации кои се признати и прифатени од страна на С.Македонија,
- пасош или други патен документ кои иако се издадени од држави или меѓународни организации кои не се признаени од страна на Владата на С.Македонија, гарантираат враќање на странецот и кои со акт на Владата се утврдени како патни исправи кои овозможуваат влез и престој во државата,
- патна исправа за признаен бегалец, издадена согласно со Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година и
- патна исправа за лица без државјанство, издадена согласно со Конвенцијата за лица без државјанство од 1954 година.

Патна исправа за странец е исправа која ја издава надлежен орган на С.Македонија на странец кој законски престојува во државата.

Под патна исправа за странец се подразбира:

- пасош за странец,
- патен лист за странец,
- патна исправа за лице без државјанство, согласно со Конвенцијата за статус на лицата без државјанство од 1954 година и
- патна исправа за признаен бегалец, согласно со Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година, утврдена со закон.

The Rulebook on house rules at the reception centre for foreigners stipulates the manner in which foreigners are accepted, admitted and accommodated as well as the rights and obligations of foreigners during their stay at the Centre.

Travel documents of foreigners

Travel documents of foreigners shall be:

- Foreign travel document, and
- Travel document for foreigners.

Foreign travel document shall include the following documents:

- a passport or other travel document issued in accordance with the international standards by countries and international organisations recognised and accepted by North Macedonia;
- a passport or other travel documents which although issued by countries or international organisation not recognised by the Government of the Republic of North Macedonia, do guarantee return of an foreigner and which have been specified as travel documents enabling entry and stay in the country by an Act of the Government;
- a travel document for recognised refugee issued in accordance with the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, and
- a travel document for stateless person, issued in accordance with the 1954 Convention Relating to the Status of Stateless Persons.

Travel document for foreigner shall be a document issued by a competent authority in North Macedonia to foreigner legally staying in the country.

Travel document for foreigner shall be:

- a passport for foreigner;
- emergency travel document for foreigners;
- a travel document for a stateless person in accordance with 1954 Convention Relating to the Status of Stateless Persons, and
- a travel document for a recognised refugee in accordance with the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees established by law.

Издавање визи

Странецот кој има намера да транзитира преку меѓународната аеродромска зона (виза А), да влезе и краткорочно (не подолго од 90 дена во период од 180 дена) да престојува во државата (виза Ц) или да влезе со цел регулирање привремен престој (виза Д), должен е претходно да обезбеди виза.

Барањето за издавање виза се поднесува лично или од страна на ополномоштено правно или физичко лице, во надлежно дипломатско-конзуларно претставништво (или преку надворешни даватели на услуги за визи или трговски посредници), не порано од 6 месеци и не подоцна од 15 дена пред планираното патување. За малолетно лице, барањето го поднесува родителот или старателот. За лицата вклучени во патна исправа, се поднесуваат посебни барања за издавање виза.

Визата се издава по поднесено барање, кое е придружено со потребни документи, зависно од видот и целите на престојот. Визите А и Ц може да се издадат за повеќе влегувања, ако странецот ја докаже потребата или ја оправда намерата за редовно или често патување во С.Македонија.

Визите од видот А и Ц се издаваат во рок од 15 календарски дена, од денот на комплетно поднесување на барањето, со можност тој рок да биде продолжен до 30 дена (во случај на потреба од дополнително разгледување на барањето), односно до 60 дена (кога во посебни случаи е потребно доставување дополнителни документи). Во случај на визата Д, истата се издава во рок од 3 дена од денот на доставување на решението за одобрен привремен престој. Решението го издава МВР и по службена должност го доставува до надлежното дипломатско-конзуларно претставништво.

Доколку странската патна исправа не е признаена од страна на С.Македонија, визата се издава на посебен образец.

По исклучок, визата Ц може да се издаде на граничен премин, но, само врз основа на хуманитарни причини, доколку тоа е од национален интерес на државата или ако тоа е предвидено со ратификуван меѓународен договор. Во овој случај, визата се издава за едно влегување, со право на престој до 15 дена. Доколку визата не може да се внесе во странската патна исправа, истата се издава на посебен образец.

Барањето за издавање виза се одбива доколку барателот го повлече барањето или доколку не исполнува некој од условите за издавање виза. Барањето се одбива со решение, а странецот има право на жалба. Жалбата се поднесува во писмена форма, на македонски јазик, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што се наплаќа административна такса одредена со Законот за административни такси. Жалбата не го одлага извршувањето на решението, а Државната комисија

Issuing of Visas

The foreigner intending to transit through the international transit area of the airports (Visa A), to enter and temporarily stay in the country (not longer than 90 days for a period of 180 days) (Visa C) or enter for the purpose of regulating their temporary residence (Visa D) shall be obliged to obtain a visa prior to his/her entrance.

The visa application shall be lodged in person or by an authorized natural person or legal entity in the competent diplomatic mission/consular post (or via external service providers or commercial intermediaries), not earlier than 6 months and not later than 15 days before the planned travel. For a minor, the visa application shall be lodged by a parent or a legal guardian. Separate visa applications shall be lodged for the persons listed in the travel document.

Visa is issued based on lodged application along with supporting documents depending on the type and purpose of stay. Visa A and C may be issued as a multiple-entry visa if a foreigner proves the need or justifies the intention for travelling frequently and/or regularly in North Macedonia.

Visa A and C shall be issued within 15 calendar days, as of the date of lodging a comprehensive visa application, and the period may be extended up to a maximum of 30 calendar days (when further scrutiny of the application is needed), that is, 60 days (when additional documentation is needed in specific cases). Visa D shall be issued within 3 days as of the date of submitting the decision granting temporary residence. The decision shall be issued by Ministry of the Interior and delivered, ex officio, to the competent diplomatic-consular post.

In case when the travel document is not recognised by North Macedonia, the visa sticker shall be affixed to a separate sheet for affixing a visa.

As exception, Visa C may be issued at the border crossing point on humanitarian grounds, for reasons of national interest of the country, or if stipulated by a ratified international agreement. In that case, visa is issued as a single-entry visa, granting a stay up to a maximum of 15 days. In cases when the visa cannot be affixed to the foreign travel document, it shall be affixed to a separate sheet for affixing a visa.

Visa application shall be refused if the applicant withdraws the application or fails to meet the requirements for issuance of visa. An application is refused based on a decision, and the foreigner is entitled to lodge an appeal. An appeal shall be lodged in writing in the Macedonian language to the State second instance Commission for decision-making in administrative procedures and labour relations procedures, by paying administrative tax as prescribed by the Law on Administrative Fees. The appeal shall not postpone the enforcement of the decision and the State second instance Commission for decision-making in administrative procedures and labour relations procedures shall take the decision within 15 days following the date of lodging the appeal. If discontented with

е должна да одговори на жалбата во рок од 15 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Важно! Поседувањето виза не му гарантира право на влез на странецот, бидејќи при влез во државата се оценува исполнетост на сите услови за влез.

Гранична контрола

Начинот на вршење гранична контрола е уреден со Законот за гранична контрола.

Лицето кое има намера да ја премине државната граница, должно е да даде валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница, да овозможи да се извршат граничните проверки и не смее да го напушти подрачјето на граничниот премин додека не се извршат потребните формалности вклучувајќи ги и проверките на превозните средства и предметите што ги поседува. Лицето е должно на барање на полицискиот службеник да даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница и да постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ги врши граничните проверки.

Полицискиот службеник при извршувањето на граничните проверки на лица е овластен:

- да побара валиден патен документ или друг документ пропишан за преминување на државната граница,
- да го утврди идентитетот на лицето кое има намера да ја премине државната граница,
- да провери дали се исполнети условите за влез и излез од државата,
- да даде упатства и наредби со цел за непречено и брзо одвивање на граничните проверки,
- доколку постојат индикации, односно основи за сомневање за сторено кривично дело или прекршок, да изврши детални гранични проверки што подразбира и преглед или претрес на лицето, предметите и превозното средство што истото ги поседува,
- да ја провери валидноста на патниот документ, односно на друг документ пропишан за преминување на државната граница,
- да изврши проверка на отпечатоци од прсти и дланки и други биометриски податоци во соодветните евиденции,
- да изврши проверка во евиденции и електронски бази на податоци за лица, предмети и превозни средства и
- да го задржи лицето за време неопходно потребно за извршување на граничните проверки, но, не подолго од 24 часа.

the decision of the State commission, the foreigner shall be entitled to initiate an administrative dispute before a competent court.

Important! Issued visa shall not guarantee the right of a foreigner to enter the country because the fulfilment of all entry requirements shall be reviewed at the entry points in the country.

Border control

The manner of conducting border control is stipulated in the Law on Border Control.

A person intending to cross the state border shall be obligated to provide valid travel document or another prescribed document for crossing the state border, not to prevent the border inspections and not leave the area of the border crossing point until all formal procedures are completed, including inspection of transportation vehicles and personal belongings. The person shall be obligated, on request by a police officer, to inform about all circumstances related to the fulfilment of requirements for crossing the state border and to act upon warnings and orders issued by a police officer conducting the border checks.

While performing border checks, the police officer shall be authorised:

- to request valid travel document or other prescribed document for crossing the state border,
- to establish the identity of a person intending to cross the state border,
- to review the fulfilment of requirements for entry and exit of the country,
- to issue instructions and orders for uninterrupted and fast conducting of border inspections,
- in case of indications, i.e. grounds for suspicion of committed crime or misdemeanour, to conduct detailed border inspections including inspection and search of the person, personal belongings and transportation vehicle of the person,
- to check the validity of the travel document, i.e. other prescribed document for crossing the state border,
- to check fingerprints, palm prints and other biometric data in the respective records,
- to check records and electronic databases of persons, items and transportation vehicles and
- to hold the person for the time required to conduct border inspections, but not longer than 24 hours.

Услови за влез

Странец кој има намера краткорочно да престојува во државата, во траење не подолго од 90 дена во период од 180 дена, а кој период му претходи на секој ден на престојот, ќе влезе во државата, доколку:

- поседува валидна патна исправа или друг документ пропишан за преминување на државна граница. Патната исправа треба да биде важечка најмалку три месеци по планираниот датум на заминување на странецот и да е издадена во претходните 10 години.
- поседува валидна виза, доколку е потребна согласно Визен режим на С. Македонија, освен доколку поседува важечка дозвола за престој;
- ги оправда целта и условите на планираниот престој и има средства за издржување, како за време на траењето на планираниот престој, така и за враќање во неговата матична држава или транзитирање во друга држава која сигурно ќе го прифати или е во можност таквите средства законски да ги обезбеди;
- не е лице за кое во националниот систем е издадено предупредување за забрана за влез и
- не претставува закана за јавниот поредок, националната безбедност, јавното здравје или за меѓународните односи на С. Македонија.

За датум на влез се смета првиот ден на престој на територијата на С. Македонија, а за датум на излез се смета последниот ден на престојот.

По исклучок, влез може да се одобри и во случај кога се издава виза на граничен премин, од хуманитарни причини, поради национален интерес или исполнување на меѓународните обврски на државата, доколку поседува дипломатска, службена, конзуларна или специјална лична карта, како и државјани на одредени држави за кои е донесена одлука на Владата на С. Македонија. Согласно Законот, овие категории лица се ослободени од исполнување на некои од основните услови за влез.

Одбивање на влез

На странец кој не ги исполнува условите за влез, истиот се одбива со решение на Министерството за внатрешни работи. Странецот има право на жалба на ова решение, во рок од 8 дена од денот на приемот. Жалбата се поднесува во писмена форма, на македонски јазик, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што се наплаќа административна такса одредена со Законот за административни такси. Жалбата не го одлага извршувањето на решението, а Државната комисија е должна да одговори на жалбата во рок од 15 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Entry conditions

A foreigner intending to stay in North Macedonia for a period not longer than 90 days in any 180-day period, preceding each day of the stay, will enter the country, if:

- s/he possesses valid travel document or other document authorising her/him, to cross the state border. The travel document should be valid at least three months after the intended date of departure of foreigner and it should be issued in the last 10 years.
- s/he possesses a valid visa, if required in accordance with the visa regime of North Macedonia, unless s/he possesses a valid residence permit;
- s/he justifies the purpose and conditions of the intended stay and has sufficient means of subsistence, both for the duration of the intended stay and for the return to her/his country of origin or residence, or for the transit to another country into which s/he is certain to be admitted, or that s/he is in a position to acquire such means lawfully;
- s/he is not a person for whom an alert has been issued in the system of control of passengers and vehicles for the purposes of refusing entry and
- s/he is not considered to be a threat to the public order, national security, public health or the international relations of North Macedonia.

A date of entry shall be considered to be the first day of stay on the territory of North Macedonia, and a date of exit shall be considered to be the last day of stay.

As exception, entry may be authorised to the foreigner to whom visa is issued at the border crossing point, on humanitarian grounds, due to the national interest or obligations arising from international agreements of the country; if s/he possesses a valid diplomatic, service/official, consular or special ID card and if s/he is a national of certain countries according to decision of the Government of Republic of North Macedonia. According to the Law, these categories of persons shall be released from fulfilment of some of the basic entry requirements.

Refusal of entry

A foreigner who does not fulfil the entry requirements shall be refused entry according to a decision of the Ministry of the Interior. A foreigner shall have the right to appeal against the decision for refusal of entry within eight days as of the day of receipt of the decision. An appeal shall be lodged in writing in the Macedonian language to the State second instance Commission for decision-making in administrative procedures and labour relations procedures, by paying administrative tax as prescribed by the Law on Administrative Fees. The appeal shall not postpone the enforcement of the decision and the State commission shall take the decision within 15 days following the date of lodging the appeal.

If discontented with the decision of the State commission, a foreigner shall be entitled to initiate an administrative procedure before a competent court.

Влезот не може да се одбие доколку странецот искаже намера или поднесе барање за меѓународна заштита во С.Македонија и на кого државата му го признала ова право.

Слобода на движење на странци

Странците може слободно да ја напуштат С.Македонија, освен ако не поседуваат валидна патна исправа или друг пропишан документ за преминување на државната граница или валидна виза доколку е потребна за влез во друга држава или при излез од државата употреби фалсификувана, преправена или лажна патна исправа или друг пропишан документ за преминување на државната граница или валидна виза доколку е потребна, ако против него е поведена кривична, прекршочна или судска постапка или доколку тоа го бара надлежен суд.

Странецот е должен да ја напушти државата:

- до истекот на рокот определен со визата,
- кога издадената виза е поништена,
- до истекот на рокот определен во дозволата за привремен престој,
- кога му е одземено или откажано правото на престој,
- кога е донесено решение за враќање на странецот,
- кога е протеран од државата или
- најдоцна до истекот на рокот на краткорочниот престој, доколку за влез во државата не е потребна виза.

Странецот кој има повеќе патни исправи, е должен да ја напушти државата со патната исправа со која влегол или со документ - замена што е прифатен од С.Македонија. Странецот кој е запишан во патната исправа на друго лице, влегува и ја напушта државата само со лицето во чија патна исправа е запишан.

Пријава на престојувалиште и живеалиште

Пријава на престојувалиштето (место во кое странец привремено престојува за време на неговиот краткорочен престој или за време на важењето на дозволата за привремен престој) се врши во подрачната полициска станица на чија територија престојува странецот, како и по електронски пат, преку пополнувањето на приложената апликација, на веб страната на MBP: <https://mvr.gov.mk/prijavistranci>

- Правни и физички лица кои им даваат услуги на сместување со наплата на странците, се должни да го пријават престојот на странецот во рок од 12 часа од часот на давањето на услугата. Овие субјекти имаат можност и само електронски да го пријават краткорочниот престој на странци.

Entry shall not be refused to a foreigner who has declared intent to apply or applied for international protection in North Macedonia and has been granted the right to international protection by the country.

Freedom of movement of foreigners

A foreigner may freely leave North Macedonia, unless they do not possess a valid travel document or other document authorising her/him to cross the state border or a valid visa, if required, thus preventing her/him from entering in another country or if at exit of the country s/he uses false, tempered or forged travel document or another document authorising her/him to cross the state border or a valid visa, if required, and if there is a criminal, misdemeanour or judicial procedure initiated against her/him, or that is required by the competent court.

A foreigner is obliged to leave the country:

- before the expiry of the visa,
- when the issued visa has been made void,
- before the expiry of the temporary residence permit,
- when s/he was revoked or cancelled the right to stay,
- when a return decision has been taken regarding the foreigner,
- when s/he has been expelled from the country, or
- at the latest, on the expiry of the short-term stay, if no visa is required for entering the country.

A foreigner in possession of several travel documents shall be obliged to leave the country with the same travel document used at entrance or with its replacement accepted by North Macedonia. Any foreigner listed in another person's travel document shall enter and leave the country in each case accompanied by the person in whose travel document they have been listed.

Registration of temporary and permanent residence

Registration of residence (place where the foreigner shall temporarily stay during the short-term stay or during the validity of temporary residence permit) is done at the regional police station on the territory where the foreigner stays, as well as electronically by filling out the application on the MOI website: <https://mvr.gov.mk/prijavistranci>

- Legal entities and natural persons providing services of accommodation to foreigners by charging a fee shall be obliged to register the stay of the foreigner at the Ministry of Interior within 12 hours from the time the service was provided. Short-term stay of a foreigner can be also registered electronically.

- Други лица кај кои странците престојуваат се должни да го пријават престојот на странецот во рок од 48 часа од часот на доаѓањето на странецот. Овие лица може да го пријават престојувалиштето на странци и по електронски пат, но, тие сепак ќе мора во наведениот рок да ги пријават странците и во полициска станица каде што се води евиденцијата за ваквиот вид престојување, и каде што ќе добијат соодветна заверена потврда за пријавениот престој.
- Странецот кој не ги користи услугите за сместување на правни, физички и други лица, должен е самиот да го пријави своето престојувалиште (како и промена на адресата во местото на престојувалиште), во рок од 48 часа од часот на преминување на државната граница (односно од промената на адресата во местото на престојувалиште).

Странецот во С.Македонија може да престојува во рамки на:

- Краткорочен престој,
- Привремен престој и
- Постојан престој.

Краткорочен престој е престој со или без виза, во период од најмногу 90 дена во кој било период од 180 дена, кои претходат на секој ден престој во С.Македонија.

На странец му се откажува краткорочниот престој, ако:

- остане без средства за издржување и сместување или транзит во трета држава во која сигурно ќе биде прифатен, а издржувањето и сместувањето за време на престојот во државата, а не му е обезбедено на друг законски начин,
- не ги намирил доспеаните финансиските обврски во С.Македонија и
- претставува опасност за јавниот ред и поредок, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија.

За откажување на краткорочниот престој одлучува Министерството за внатрешни работи, со решение во кое се определува рок за доброволно враќање, како и времето во кое на странецот му е забранет влез во земјата. Странецот има право, против ова решение да поведе управен спор пред надлежен суд, но, тоа не го одглаго извршувањето на донесеното решение.

Привремен престој е дозвола за престој која му се издава на странец кој има намера да престојува во државата подолго од 90 дена, врз основа на следните основи: работа (вработување, сезонско вработување и упатување на работник), школување или студирање, учество во програми на меѓународна размена на ученици или студенти, специјализација, стручно совршување или практично оспособување, волонтирање, научно-истражувачка дејност, лекување, сместување или згрижување во установи за стари лица, семејно обединување или хуманитарни причини, како и на странец кој е член на потесното семејство на државјанин на С.Македонија, странец кој по потекло е од С.Македонија, дете на странец родено во С.Македонија или на странец резидент на држава членка на ЕУ или на ОЕЦД,

- Other persons hosting foreigners shall be obliged to register their stay within 48 hours from the hour of the arrival of the foreigner. These persons can also register the stay of a foreigner electronically, however; they need to also register foreigners at the police station which keeps records for such type of stay and where they receive verified certificate for registered stay.
- A foreigner who does not use the services of accommodation from legal entities, natural persons and other entities shall be obliged to register her/his residence (as well as change of address of residence) within 48 hours from the crossing of the state border (that is, from the change of address of residence).

A foreigner in the Republic of North Macedonia may be granted:

- Short-term stay,
- Temporary stay and
- Permanent stay.

Short-term stay shall mean the stay of a foreigner holding or not holding a visa, for a period not longer than 90 days in any 180-day period, preceding each day of the stay in North Macedonia.

Short-term stay of foreigners may be cancelled if they:

- have remained without the means of subsistence, accommodation or transit to a third country into which they will certainly be accepted, and the subsistence and accommodation for the duration of the stay in the country has not been provided in another legal manner,
- have not settled any outstanding financial obligations in North Macedonia and
- present a threat to the public order and public policy, national security and the international relations of North Macedonia.

The Ministry of the Interior shall decide on cancelation of a short stay by taking a decision and shall determine the deadline for voluntary return as well as a period within which they are banned to re-enter the country. A foreigner shall have the right to initiate an administrative dispute against the decision before a competent court; however, that does not postpone the enforcement of the decision.

A temporary residence shall be granted to a foreigner intending to stay in the country for a period longer than 90 days on the following grounds: pursuing employment (employment, seasonal employment, seconded employee), attending school or university, participation in international student exchange programmes, pursuing specialised, vocational or practical training, volunteering, pursuing scientific-research activity, medical treatment, pursuing accommodation and caretaking in geriatric care facilities, family reunification or on humanitarian grounds, a foreigner who is a member of a nuclear family of a national of North Macedonia, a foreigner whose country of origin is North Macedonia, a foreigner's child born in North Macedonia or a foreigner who is a resident of an EU member-state or an OECD member-state who has acquired the right to own real estate in North Macedonia in the amount of at least 40,000 Euro, as well as a foreigner - victim of trafficking in human beings.

кој поседува недвижен имот во С.Македонија, во износ од најмалку 40.000 евра, како и на странец – жртва на трговија со луѓе.

Барањето за одобрување привремен престој се поднесува во дипломатско-конзуларните претставништва на С.Македонија, преку надворешните даватели на услуги, трговски посредници или во МВР. Со барањето се дава на увид патната исправа на странецот и се приложуваат потребните докази за одделни видови привремен престој. Странецот треба да има потребни средства за издржување за време на престојот, обезбедено сместување, здравствено осигурување, потврда за неосудуваност и потврда дека не се води кривична постапка против него. Надлежниот орган кој одлучува по поднесеното барање, може да побара странецот лично да се јави на разговор.

По барање за одобрување привремен престој одлучува МВР, со решение, кое се донесува во рок од 30 работни дена, односно 60 работни дена во случај кога барањето е поднесено преку ДКП, надворешни даватели на услуги или трговски посредници. Доколку е потребно дополнително разгледување на барањето, овие рокови може да се продолжат за најмногу 30 работни дена.

При одлучувањето, се има предвид најдобар интерес на децата.

Во случај на одбивање на барањето за одобрување привремен престој, во решението се наведуваат причините за таквата одлука. Странецот има право на жалба против решението. Жалбата се поднесува во рок од 8 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што Државната комисија е должна да одговори на жалбата во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

По издавањето на решението за одобрување привремен престој, МВР му издава на странецот дозвола за привремен престој.

Дозволата за одобрување привремен престој се издава со рок на важење во зависност од целта и околностите за секој вид престој. Вообичаено, тој период изнесува до една година.

Привремениот престој може да се продолжува за време што е потребно за исполнување на целта на престојот, при што секое продолжување може да изнесува најдолго до една година. Привремениот престој нема да се продолжи доколку се утврди дека странецот неоправдано престојувал надвор од државата, подолго од една четвртина од периодот за кој му е одобрен престојот. МВР одлучува по барањето за продолжување на престојот, во рок од 30 работни дена. Странецот има право на жалба против решението во рок од 8 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, при што Државната комисија е должна да

A foreigner may lodge an application for temporary residence to the diplomatic mission/consular posts of the Republic of North Macedonia, via external service providers or commercial intermediaries or at the MOI. The foreigner shall ensure that the application for temporary residence is accompanied by a valid travel document, as well as by proof of fulfilment of the requirements. The foreigner must have sufficient means of subsistence during the stay, ensured accommodation, health insurance, certificate for non-conviction record, and certificate that criminal proceedings are not taken against him. The authorities that take the decision about the application may request the foreigner to appear in person for an interview.

The Ministry of Interior shall decide on applications by foreigners for granting temporary residence by taking a decision within 30 working days or 60 working days if the application has been lodged via diplomatic mission/consular post, external service providers or through commercial intermediaries. The deadlines may be extended for up to a maximum of 30 working days when further scrutiny of the application is needed.

The best interest of children shall be taken into account in decision-making.

In case of rejecting an application for temporary residence, the reasons for rejecting the application must be stated in the decision. The foreigner shall have the right to appeal against the decision. The appeal shall be lodged within eight days of the date of receipt of the decision to the State second instance Commission for decision-making in administrative procedures and labour relations procedures and the State commission shall take the decision within 30 days of the date of lodging the appeal. If discontented with the decision of the State commission, a foreigner shall be entitled to initiate an administrative procedure before a competent court.

The Ministry of Interior shall issue a temporary residence permit to a foreigner who has been issued a decision granting temporary residence.

Temporary residence permit shall be issued for a period of validity which depends on the purpose and circumstances for each stay. Usually, that period lasts up to one year.

The temporary residence shall be renewed for a period necessary to achieve the purpose of stay, and shall not exceed one year. Temporary residence shall not be renewed where it is found that the foreigner, on unjustified grounds, did not reside in the country longer than one fourth of the period granted for temporary residence. The Ministry of the Interior shall take a decision upon a lodged application for renewal within 30 working days of the date of receipt of the application. A foreigner shall have the right to appeal against the decision within 8 days of the date of receipt of the decision before the State second instance Commission for decision-making in administrative procedures and labour relations procedures and the State commission shall take the decision within 30 days of the date of lodging the appeal. If discontented with the decision of the State commission, a foreigner shall be entitled to initiate an administrative procedure before a competent court.

одговори на жалбата во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата. Доколку не е задоволен од решението на Државната комисија, странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

Странецот кој во рамки на предвидениот рок (не порано од 30 дена пред или најдоцна 15 дена по истекот на привремениот престој) поднел барање за продолжување на престојот, може, до донесување на конечната одлука, да остане во државата, за што МВР му издава посебна потврда.

Привремен престој на странец престанува во следните случаи:

- ако е протеран од С.Македонија,
- ако му е изречена забрана за влез во С.Македонија,
- ако му е одземено правото на привремен престој,
- со истекот на рокот за кој му е одобрен привремен престој во Република Македонија, а странецот во определениот рок не поднесе барање за продолжување на дозволата за привремен престој,
- ако странецот се откаже од привремениот престој и тоа од денот на поднесената изјава за откажување од привремениот престој или
- кога ќе се стекне со државјанство на С.Македонија.

Постојан престој се одобрува на странци кои најмалку 5 години, непрекинато престојуваат на територијата на С.Македонија, врз основа на одобрен привремен престој по следните основи:

- вработување,
- семејно обединување како член на потесно семејство на странец кој во С.Македонија му е одобрен привремен престој по основ на: работа и кој е по потекло од С.Македонија,
- член на потесно семејство на државјанин на С.Македонија,
- статус на меѓународна заштита.

Во Законот за странци е попрецизно определено кои лица спаѓаат во категорија на членови на потесно семејство, како за странци, така и за наши државјани.

Лицата кои со влегување во сила на овој закон се сметаат за странци, а кои до 8 септември 1991 година биле државјани на СФРЈ и имале законски престој на територијата на СРМ, а по овој датум година продолжиле да престојуваат во државата, како и нивните деца кои се на возраст над пет години, ќе се стекнат со право на постојан престој, ако во рок од три години поднесат барање за одобрување постојан престој.

Тоа значи дека следните основи на претходно одобрен привремениот престој не можат да бидат предуслов за одобрување на постојаниот престој:

A foreigner who within the deadline (not earlier than 30 days before or at latest 15 days after the expiry of temporary residence) lodged an application for renewal of their temporary residence, may stay in the country until the Ministry of the Interior takes the final decision on the application, whereby the Ministry shall issue her/him a separate certificate.

Temporary stay of foreigners shall be terminated in the following cases:

- if they were expelled from North Macedonia,
- if they were imposed a ban on entry into North Macedonia,
- if the right of temporary residence was revoked,
- with the expiry of the validity period of the temporary residence in North Macedonia, and if the foreigner, within the defined period, does not apply for extension of the temporary residence permit,
- if the foreigner withdraws the application for temporary residence as of the date of the given statement on withdrawing the temporary residence application or
- when acquiring a citizenship of North Macedonia.

Permanent residence shall be granted to a foreigner who prior to applying for permanent residence was residing on the territory of North Macedonia for five consecutive years based on a temporary residence permit on the following grounds:

- employment,
- family reunification as member of the nuclear family of a foreigner who was granted temporary residence in North Macedonia on the following grounds: employment and foreigner who has origin from North Macedonia,
- member of nuclear family of national of North Macedonia,
- status of international protection.

The Law on Foreigners specifies the persons who belong to the category of members of nuclear family, both for foreign nationals and our nationals.

The persons who, upon entering into force of this Law, shall be regarded as foreigners, and who were citizens of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia and had a legal stay on the territory of the Socialist Republic of Macedonia until September 8th, 1991, had continued their stay in the country after September 8th, 1991, as well as their children who have more than 5 years of age, shall acquire the right to permanent residence, if they apply for permanent residence within three years.

The following grounds on previously approved temporary residence may not be considered as preconditions for granting permanent residence:

- работа на сезонски работници, дневни мигранти, преместени работници или работници испратени од обезбедувачи на услуги за целите на прекуграничното обезбедување на услуги,
- школување или студирање, учество во програми на меѓународна размена на ученици или студенти,
- специјализација, стручно усовршување или практично оспособување,
- волонтерство,
- научно истражување,
- сопственост на стан, станбена зграда и куќа на територијата на С.Македонија,
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во С.Македонија заради научно истражување,
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во С.Македонија заради волонтерство,
- сместување или згрижување во установи за стари лица,
- лекување и
- хуманитарни причини.

Постојан престој нема да се одобри и на странци кои:

- поднеле барање и чекаат одлука за одобрение или имаат одобрение за престој врз основа на привремена заштита;
- поднеле барање за меѓународна заштита, но, не е донесена конечна одлука,
- имаат законски статус регулиран со Виенската конвенција за дипломатски односи од 1961 година, Виенската конвенција за конзуларни односи од 1963 година или Виенската конвенција за претставување на државите во нивните односи со меѓународните организации од универзален карактер.

Ако со друг закон поинаку не е определено, странецот кој има одобрен постојан престој, има исти права како и државјанинот на С.Македонија и тоа:

- престој во државата без временско ограничување,
- пристап до вработување или вршење на самостојна дејност,
- образование и професионална обука, вклучувајќи и студирање,
- признание на професионални дипломи, сертификати и други квалификации,
- социјална заштита и социјална помош,
- даночни бенефиции,
- пристап кон стоки и услуги и набавки на стоки и услуги достапни за јавноста,
- слобода на здружување и членување во одредена организација на работници или работодавачи или организации чии членови се вклучени врз основа на одредени занимања и
- слободен пристап на целата територија на државата, освен на подрачја на кои движењето е забрането или ограничено заради заштита на безбедноста или одбраната.

- employment of seasonal workers, daily migrants, dislocated workers or seconded employees of service providers for the purposes of cross-border provision of services,
- attending school or pursuing studies, participation in international student exchange programmes,
- specialisation, vocational or practical training,
- volunteering,
- scientific research,
- ownership of apartment, residential building and house on the territory of North Macedonia,
- family reunification with a sponsor temporarily residing in North Macedonia for the purpose of scientific research,
- family reunification with a sponsor temporarily residing in North Macedonia for the purposes of volunteering,
- accommodation or caretaking in geriatric care facilities,
- receiving medical treatment or
- on humanitarian grounds.

Permanent residence shall not be granted to foreigners who:

- have lodged an application and await the decision for approval or have been granted residence permit on grounds of temporary protection;
- have applied for international protection and await the final decision;
- have a legal status regulated by the Vienna Convention on Diplomatic Relations from 1961, Vienna Convention on Consular Relations from 1963 or Vienna Convention on the Representation of States in their Relations with International Organisations of a Universal Character.

Unless otherwise specified by another law, the Foreigner who has been granted permanent residence shall have the same rights as the nationals of North Macedonia, as follows:

- right to residence of indefinite time;
- right to access to employment or self-employment;
- right to access to education and professional training, including studies;
- right to recognition of professional diplomas, certificates and other qualifications;
- right to social protection and social welfare;
- right to tax benefits;
- right to access to goods and services and to procurement of goods and services made available to the public;
- freedom of association and membership in a certain organisation of employees or employers or organisations where membership is based on certain occupations and
- freedom of access to the entire territory of the country, except in areas where the movement is banned or restricted for the purpose of protecting the security or defence.

Дозволата за одобрување привремен или постојан престој се издава во форма на посебен (пластифициран) документ, кој ги содржи сите потребни податоци за странецот и одобриениот престој. Рок на важење на дозволата за престој зависи од времетраење на привремениот престој, а во случај на постојан престој, истата се издава со определен рок во зависност од возраста на странецот. Странецот е должен дозволата да ја носи со себе и во рок од 15 дена да поднесе барање за замена во случај на оштетување или дотраеност, промена на лично име или истекување на важноста на дозволата. Странецот е должен да ја врати дозволата во случај на престанок на престојот.

Враќање на странци

Во случај на откажување или одземање на престојот на странецот, незаконски престој или протерување од државата, МВР одлучува за враќање на странецот. По барање на странецот, за решението за враќање се обезбедува превод на јазик кој се смета дека странецот го разбира или може да го разбере, освен во случај кога странецот незаконски ја преминал државната граница надвор од местото, времето или начинот определени за преминување на државната граница или е фатен непосредно по незаконското преминување на државната граница.

Враќање на странецот се врши во согласност со „принципот на невраќање“¹, најдобриот интерес на малолетното дете и потребите на другите ранливи лица и жртви на трговија со луѓе, животот во семејството и здравствената состојба на странецот. Со решението за враќање во случај на незаконски престој на странецот, се определува рок на доброволно враќање (меѓу 7 и 30 дена) во кој странецот е должен да ја напушти територијата на државата и дека доколку не постапи соодветно во овој рок, истиот ќе се отстрани од државата. Против ова решение, странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд, но, тоа не го одлага извршувањето на решението за враќање. Постапката пред надлежниот суд е итна.

Странец може да биде протеран од државата во следните случаи:

- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку една година,
- претставува сериозна опасност за јавниот ред и поредок, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија,
- постојат сериозни причини да се смета дека сторил тешки кривични дела, а особено кривични дела поврзани со производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори или постојат цврсти докази за неговата намера да изврши такви кривични дела во С.Македонија,

1. „Non-refoulement“ – забрана за враќање на лица во земји во кои постои реален ризик дека тие ќе бидат подложени на прогон, тортурa, нечовечко или деградирачко однесување или на било кој друг вид на кршење на човекови права.

Temporary or permanent residence permit shall be issued in a form of a special (plasticated) document which includes all required information about a foreigner and the granted residence. The validity period of the residence permit shall depend on the duration of the temporary stay, and for permanent stay it shall be issued within a specified period depending on the age of the foreigner. A foreigner shall be obliged to carry along the residence permit with her/him and to lodge a request for replacement of the residence permit within 15 days if it has been damaged or deteriorated, or because of change of personal name or expired validity. When the stay ends, a foreigner shall be obliged to return the issued residence permit.

Return of foreigners

The Ministry of Interior shall decide on the return of a foreigner whose legal stay in the country has been cancelled or revoked, who illegally stays or has been expelled from the country. Translation of the decision on return shall be provided, at the request of the foreigner, in a language that they understand or may reasonably be presumed to understand, unless the foreigner has illegally crossed the state border outside the place, time and manner defined for crossing the state border or has been caught immediately after illegally crossing the state border.

The return of the foreigner shall be performed in accordance with the principle of non-refoulement¹, the best interests of the child and the needs of other vulnerable persons and human trafficking victims, the family life and the health condition of the foreigner. The decision on return in case of illegal stay of a foreigner shall specify the period for voluntary return (from 7 to 30 days), and if they fail to act accordingly in the stated period, they shall be removed from the country. A foreigner may initiate administrative dispute before a competent court, however, it shall not postpone the enforcement of the decision. The procedure before a competent court is urgent.

A foreigner shall be expelled from the country in the following cases:

- has been sentenced to prison in duration of at least one year by means of an enforceable judgement,
- presents serious threat to public order, public policy, national security or international relations of North Macedonia,
- if there are serious grounds to believe that s/he committed serious crimes, especially crimes related to production and putting into circulation of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors or there are strong evidence for her/his intention to perform such crimes in North Macedonia,

¹ "Non-refoulement" – forbidding a country to return persons to countries where there is a real risk to be subjected to persecution, torture, inhumane and degrading treatment or any other type of violation of human rights.

- конечно е одбиен во постапката по поднесено барање за остварување право на меѓународна заштита, по престанување, поништување или укинување на правото на азил, не ја напуштил територијата на државата во определен рок,
- престојува во спротивност со наведената цел и околностите на престојот,
- претставува опасност за јавното здравје или
- повеќе пати извршил повреда или потешко ги повредил одредбите од овој закон.

Странец кој има одобрен постојан престој и странец кој е брачен другар на државјанин на С.Македонија и кој престојува во државата врз основа на дозвола за привремен престој, може да биде протеран само, ако:

- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку три години и
- претставува сериозна опасност за јавниот ред, националната безбедност или меѓународните односи на С.Македонија.

Странецот нема да се протера ако сериозноста на стореното дело и врските со државата укажуваат дека протерувањето ќе има несразмерно тешки последици за него или за член на неговото потесно семејство кое законски престојува во државата.

Протерувањето се врши со решение донесено од МВР, против кое странецот има право да поведе управен спор пред надлежен суд, што не го одлага извршувањето на решението за протерување.

На странец кој не ја напуштил државата во периодот на доброволно враќање, може да му биде определен временски период во кој не може да влезе во С.Македонија. Овој период не може да биде подолг од пет години.

Странецот кој не ја напуштил државата во периодот на доброволно враќање или кога не е определено доброволно враќање, се отстранува од територијата на С.Македонија. Странец на кој му е изречена казна или прекршочна санкција протерување на странец од земјата, веднаш се отстранува од државата. Во тој случај, полициските службеници на МВР го спроведуваат до државната граница, го упатуваат преку граница, го предаваат на претставници на странската држава чиј државјанин е странецот или на претставници на странската држава од која дошол. При тоа, се имаат во предвид физичката состојба и менталниот капацитет на странецот, а во случај на пружање отпор на странецот, средства за присилба се применуваат како последно средство, на пропорционален и разумен начин, почитувајќи ги основните права, достоинството и физичкиот интегритет на странецот. Непридружувани малолетници се отстрануваат во држава во која ќе бидат предадени на член на семејството, на назначен старател или во установа за прифаќање деца.

Заради обезбедување во постапката за отстранување, странецот може да биде задржан од страна на МВР, најдолго до 24 часа и истиот веднаш се известува за причините за задржувањето и за можноста по негово барање да го информира дипломатско конзуларното

- has been finally rejected in the procedure following a lodged application for exercising the right of international protection, as well as when the asylum right is terminated, annulled or revoked and the person did not leave the territory of the country within a certain period of time,
- resides contrary to the stated aim and the circumstances of the stay,
- presents a threat to the public health or
- has committed several repeated or more serious violations of the provisions of this Law.

A foreigner who has been granted permanent residence and a foreigner who is a spouse of a national of North Macedonia and who resides in the country on the basis of temporary residence permit may be expelled only if they:

- have been sentenced to prison in duration of at least three years by means of an enforceable judgement and
- present serious threat to the public order, national security or international relations of North Macedonia.

The foreigner shall not be expelled if the gravity of the committed criminal offence and the relation of the foreigner with the country indicate that the expulsion of the foreigner will have serious consequences to the foreigner or a member of their nuclear family legally staying in the country.

The Ministry of Interior shall take a decision on expulsion of the foreigner and the foreigner may initiate administrative dispute before a competent court against the decision, which does not postpone the enforcement of the decision on expulsion.

A foreigner who has not left the country within the period for voluntary return may be imposed a ban to enter North Macedonia for certain period of time. This period may not be longer than five years.

If a foreigner has not left the country within the period for voluntary return or when voluntary return has not been imposed, they shall be removed from the territory of North Macedonia. A foreigner to whom a sentence or misdemeanour sanction – expulsion of a foreigner from the country has been imposed shall be immediately removed from the country. In that case, police officers from the Ministry of the Interior shall escort the foreigner, send them across the border, hand them over to the representatives of the foreign country whose national the foreigner is or to the representatives of the foreign country wherefrom they arrived. When carrying out the removal, the physical state and the mental capacity of the foreigner need to be taken into account and when the foreigner resists and there is a necessity for the officials to use coercive measures, such measures shall be applied in a proportionate and reasonable manner, by respecting the fundamental rights, dignity and physical integrity of the foreigner. Unaccompanied minor shall be removed in a country where they will be returned to a family member, appointed guardian or in a child reception facility.

претставништво на државата чиј државјанин е, да оствари контакт со правен застапник и членови на неговото семејство. За задржувањето на непридружуван малолетник, веднаш се известува Центарот за социјална работа и дипломатско-конзуларното претставништво на државата чиј државјанин е.

Странците кои не можат веднаш да се отстранат од државата, врз основа на претходно донесено решение, се сместуваат во Прифатниот центар за странци, кој функционира во рамки на МВР и се наоѓа во Скопје. Во Прифатниот центар привремено може да се задржи и странец кој незаконски престојува во државата, а за кој не е донесена одлука за враќање, поради ризик од бегство или кога странецот ја избегнува или попречува постапката за враќање, странец за кој е донесена одлука за враќање, а кој не поседува валидна патна исправа поради што не може доброволно да ја напушти земјата, барател на меѓународна заштита, за кој е донесена одлука за ограничување на слобода на движење согласно со закон.

Во посебна просторија за малолетници се сместува и непридружуван малолетник кој од објективни причини не може веднаш да се предаде на органот на државата чиј државјанин е, почитувајќи го принципот на најдобар интерес на детето. Непридружуваните малолетни деца и семејствата со малолетни деца се задржуваат во Прифатниот центар само во краен случај и за што е можно пократок временски период. За време на сместување во Прифатниот центар, на странците им се овозможува вклучување во слободни и рекреативни активности соодветни на нивната возраст, правна, социјална, медицинска и психолошка помош, како и право на образование во образовните установи во државата.

Странецот привремено се задржува во Прифатниот центар до престанувањето на причините кои го оневозможиле неговото отстранување, но, не подолго од шест месеци. Задржувањето може да се продолжи најдолго за уште 12 месеци, ако странецот одбие да даде лични или други податоци и документи кои се потребни за негово отстранување или даде лажни податоци, доколку на друг начин го спречува или пролонгира отстранувањето или ако оправдано се очекува доставување на патни или други документи потребни за отстранување кои се побарани од надлежни органи на други држави.

Кривични дела и прекршоци

Во Законот за странци, како кривични дела се утврдени: Помагање на странец при недозволен влез и транзит и Помагање на странец при незаконски престој. За првото кривично дело пропишана е затворска казна до една година или парични казна, а за другото кривично дело предвидена е затворска казна од најмалку три години.

За непочитување на одредбите од Законот за странци, предвидени се и прекршочни санкции, како за правни, така и за физички лица и се пропишани глоби во различен износ, зависно од тежината на прекршокот.

To ensure security in the removal procedure, the foreigner may be detained by the Ministry of the Interior not longer than 24 hours and shall be immediately notified of the reasons for the detention and of the possibility, upon their request, to inform the diplomatic mission/consular post of the state whose nationals they are, to contact the legal representative and members of their family. In the event of detention of an unaccompanied minor, the Centre for Social Affairs and the diplomatic missions/consular post of the country whose national the minor is, shall be immediately notified.

Foreigners who cannot be immediately removed from the country on previously taken decision, shall be placed at the Reception Centre for Foreigners of the Ministry of Interior, seated in Skopje. A foreigner who illegally resides in the country, for whom a return decision has not been taken due to the risk of absconding, or when the foreigner avoids or obstructs the return procedure, a foreigner who does not hold a valid travel document because of which he cannot voluntarily leave the country, an applicant for international protection for whom a decision on limitation of freedom of movement has been taken in accordance with the law, may be temporarily detained in the Reception Centre.

Unaccompanied minor who, due to objective reasons, cannot be immediately returned to the authorities of the country whose national they are, shall be accommodated in a separate unit for minors within the Reception Centre and the principle of best interest of the child shall be respected. Unaccompanied minors and families with minors shall be detained in the Reception Centre only as a measure of last resort and for the shortest possible period of time. During their accommodation in the Reception Centre, foreigners shall have the possibility to engage in leisure and recreational activities appropriate to their age, legal, social, medical and psychological support, and shall have a right to an education in the educational institutions in the country.

A foreigner shall be temporary detained in the Reception Centre until the reasons preventing their removal from the territory of North Macedonia cease to exist, but not longer than six months. Detention in the Reception Centre may be extended for a maximum of 12 months, if the foreigner refuses to provide personal or other information or documents which are necessary for their removal or has given false data and otherwise prevents or prolongs their removal, or if it is reasonably awaited for the submission of travel or other documents necessary for the removal and which are requested from the competent authorities of other countries.

Criminal offences and misdemeanours

The Law on Foreigners stipulates the following criminal offences: Assisting a foreigner in unauthorized entry or transit and assisting a foreigner during illegal stay. The first criminal offence shall be punished with an imprisonment sentence of up to one year or with an imposed fine, and imprisonment sentence of at least three years for the second criminal offence.

For any disrespect of the provisions of the law, the Law on Foreigners stipulates misdemeanour sanctions for legal entities and natural persons as well as fines at different amounts, depending on the severity of the misdemeanour.

